

Talousarvio 2024 ja
taloussuunnitelma vuosille
2025–2027

13.12.2023

Sisällys

Hyvinvointialueen johtajan katsaus	3
1. Kainuun hyvinvointialue	5
1.1 Organisaatorakenne	5
1.2 Hyvinvointialueen henkilöstö	6
1.3 Toimintaympäristö ja hyvinvointialueen strategia	7
2. Talousarvio vuodelle 2024	9
2.1 Valtion rahoitus	9
2.2 Hyvinvointialueen tuloslaskelma	10
2.3 Investoinnit	11
2.4 Rahoituslaskelma	12
2.5 Talousarvion sitovuus ja raportointi	14
3. Käyttötalousosa toimialueittain	14
3.1 Järjestämisen tuki	14
3.1.1 Toimialueen kuvaus	14
3.1.2 Hyvinvointialueen strategisten linjausten toteutuminen toimialueella	15
3.1.3 Järjestämissuunnitelman mukaiset tavoitteet	16
3.1.4 Järjestämissuunnitelman mukaiset toimenpidesuunnitelmat toimialueella	16
3.1.5 palvelualueiden kuvaus, toimintasuunnitelma, taloussuunnitelma	16
3.1.6 Toimialueen talousarvio	19
3.1.7 Mittarit	20
3.2 Tuotannon hallinto- ja tukipalvelut	21
3.2.1 Toimialueen kuvaus	21
3.2.2 Hyvinvointialueen strategisten linjausten toteutuminen toimialueella	21
3.2.3 Järjestämissuunnitelman mukaiset tavoitteet	21
3.2.4 Järjestämissuunnitelman mukaiset toimenpidesuunnitelmat toimialueella	21
3.2.5 palvelualueiden kuvaus, toimintasuunnitelma, taloussuunnitelma	22
3.2.6 Toimialueen talousarvio	24
3.2.7 Mittarit	24
3.3 Terveyden- ja sairaanhoidon palvelut	25
3.3.1 Toimialueen kuvaus	25
3.3.2 Hyvinvointialueen strategisten linjausten toteutuminen toimialueella	25
3.3.3 Järjestämissuunnitelman mukaiset tavoitteet	25

3.3.4 Järjestämissuunnitelman mukaiset toimenpidesuunnitelmat toimialueella	26
3.3.5 Palvelualueiden kuvaus, toimintasuunnitelma, taloussuunnitelma	26
3.3.6 Toimialueen talousarvio	32
3.3.7 Mittarit.....	32
3.4 Akuuttihoito ja pelastuksen palvelut.....	34
3.4.1 Toimialueen kuvaus.....	34
3.4.2 Hyvinvointialueen strategisten linjausten toteutuminen toimialueella	34
3.4.3 Järjestämissuunnitelman mukaiset tavoitteet	34
3.4.4 Järjestämissuunnitelman mukaiset toimenpidesuunnitelmat toimialueella	35
3.4.5 Palvelualueiden kuvaus, toimintasuunnitelma, taloussuunnitelma	35
3.4.6 Toimialueen talousarvio	38
3.4.7 Mittarit.....	39
3.5 Sosiaali- ja perhepalvelut.....	40
3.5.1 Toimialueen kuvaus.....	40
3.5.2 Hyvinvointialueen strategisten linjausten toteutuminen toimialueella	40
3.5.3 Järjestämissuunnitelman mukaiset tavoitteet	40
3.5.4 Järjestämissuunnitelman mukaiset toimenpidesuunnitelmat toimialueella	41
3.5.5 Palvelualueiden kuvaus, toimintasuunnitelma, taloussuunnitelma	41
3.5.6 Toimialueen talousarvio	44
3.5.7 Mittarit.....	46
3.6 Ikäihmisten palvelut	47
3.6.1 Toimialueen kuvaus.....	47
3.6.2 Hyvinvointialueen strategisten linjausten toteutuminen toimialueella	47
3.6.3 Järjestämissuunnitelman mukaiset tavoitteet	47
3.6.4 Järjestämissuunnitelman mukaiset toimenpidesuunnitelmat toimialueella	48
3.6.5 Palvelualueiden kuvaus, toimintasuunnitelma, taloussuunnitelma	48
3.6.6 Toimialueen talousarvio	49
3.6.7 Mittarit.....	50
4. Rahoitus.....	50

Hyvinvointialueen johtajan katsaus

Kainuun hyvinvointialueen talousarviovalmistelua on tehty poikkeuksellisen vaikeassa tilanteessa. Menokehityksen ja valtion rahoituksen voimakas epäsuhta sekä hyvinvointialueille asetetut talouden tasapainottamisvelvoitteet ovat merkittäväällä tavalla vaikuttamassa julkisten palveluiden järjestämiseen. Samanaikainen kroonistunut henkilöstövaje sekä sosiaali- ja terveydenhuollossa että pelastustoimessa heikentävät entisestään mahdollisuuksia ylläpitää totuttua palvelutasoa ja -rakennetta. Kainuun hyvinvointialue ei ole vaikeuksiensa kanssa yksin, vaan vastaavat haasteet ovat kaikilla hyvinvointialueilla.

Vuoden 2023 tilinpäätöksistä odotetaan muodostuvan alijäämäisiä kaikilla hyvinvointialueilla ja hyvinvointialueiden yhteenlasketun alijäämän ennakoidaan nousevan peräti 1,2–1,3 miljardiin euroon. Kuitenkin vuoden 2024 talousnäkymät ovat, jos mahdollista, vieläkin haasteellisemmat. Orpon hallitusohjelmassa rahoitukseen ei ole luvassa merkittävää korjausta, joten useimmilla hyvinvointialueilla joudutaan toteuttamaan mittavia talouden tasapainotus- ja muutosohjelmia. Hallitusohjelman palvelureformissa on tarkoituksena tarkistaa hyvinvointialueita koskevat normit, mitoitukset ja säädökset sekä keventää hyvinvointialueiden järjestämisvastuuta ja palvelutuotannon säätelyä.

Kestävyyssvaje, henkilöstöpula tai kustannustason jatkuva nousu eivät ole uusia ilmiöitä. Myöskään hyvinvointialueuudistukseen liittyvä valtion poliittisen ja taloudellisen ohjauksen tiukkuus ei ole tullut yllätyksenä. Nämä huomioon ottaen pidemmälle aikavälille suunniteltu asteittainen sopeutuminen koko maakunnan tasolla olisi tullut aloittaa merkittävästi aiemmin, esimerkiksi palveluverkkosuunnittelun osalta.

Vaikka Kainuu on ainoa hyvinvointialue, jonka alijäämäennuste on parantunut v. 2023 talousarviosta, on todettava, että realistiset mahdollisuudet nopeaan talouden tasapainottamiseen ilman perus- tai erikoistason palveluiden vaarantumista ovat rajalliset. Tästä syystä vuoden 2024 talousarvio sekä sitä seuraavien vuosien taloussuunnittelu sisältää vaihteellaisia esityksiä ja eri kehitysohjelmiin sidottuja toimenpiteitä.

Talousarvion ja talouden tasapainottamisesitysten pohjana ovat Kainuun hyvinvointialueen, valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä sisäministeriön kanssa käydyt vuotuiset ohjausneuvottelut. Niiden perusteella voidaan todeta, että Kainuun strategia sekä järjestämissuunnitelma ovat perusteltuja, kattavia ja oikean suuntaisia. Ministeriöt edellyttävät kuitenkin suunnitelmien vahvempaa ja konkreettisempaa toimeenpanoa heti vuoden 2024 aikana, joten tuleva kevät on meille erittäin merkittävä.

Ohjausneuvotteluiden perusteella annetut keskeisimmät suositukset ovat seuraavat:

Kainuun hyvinvointialueen on

1. Määrätietoisesti jatkettava toiminnan ja palveluiden uudistamista sekä talouden tasapainotusta.
2. Edelleen kehitettävä tarkoituksenmukaista palvelurakennetta ja -verkkoa sekä edelleen jatkettava digitaalisten palveluiden kehittämistä.
3. Varmistettava toteutettujen investointien (erityisesti Kainuun keskussairaala) tavoitellut vaikutukset toiminnan tuottavuuteen sekä alueen vastuulla olevien palveluiden järjestämiseen.
4. Tunnistettava, suunniteltava sekä toimeenpantava tarvittavat toimet vuokratyön käytön vähentämiseksi.

Lisäksi ministeriöiden ohjaus sisältää kehotukset mm. YTA-yhteistyön vahvistamiseksi, onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja pelastustoimen toimintavalmiuden parantamiseksi riskejä vastaavalle tasolle sekä huomion kiinnittämiseksi pelastusalan työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.

Talousarviossa 2024 esitetään kokonaisuudessaan 20 miljoonan euron sopeuttamistoimet. Nämä on valmisteltu pienentämällä toimialuekohtaisia budjetteja kohdentamalla niihin johtoryhmän linjaamia supistuksia.

Supistavan suunnittelun lisäksi vuoden 2024 aikana toimeenpannaan seuraavat kehitysohjelmat, jotka sisältävät ministeriöiden suositusten mukaisia toimenpidekokonaisuuksia:

1. Palveluverkon ja palvelu- sekä toimintatapojen uudistaminen
2. Kainuun keskussairaalan johtamisen ja tuottavuuden kehittäminen
3. Oman henkilöstön saatavuuden ja ostopalvelutoiminnan tasapainottaminen sekä henkilöstön muutostuen ja hyvinvoinnin tukeminen
4. Yhteistoiminta-alueen mahdollisuuksien edistäminen
5. Organisaatorakenteen, johtamisen ja hallintoprosessien selkiyttäminen
6. Ennaltaehkäisevän yhteistyön vahvistaminen

Kehitysohjelmaa koskevat päätökset valmistellaan ja esitetään aluevaltuustolle hyväksyttäväksi kevään 2024 kuluessa. Näiden tavoitteena on saada aikaan vuotuisen alijäämäkehityksen pysähtyminen ja kumulatiivisen alijäämän kattaminen valtion ohjauksen mukaisesti. Kehitysohjelmien toimeenpanoa tuetaan samanaikaisilla hyvinvointialueiden toiminnan vakiinnuttamiseen tarkoitetulla valtion rahoituksella. Siten toimenpiteistä muodostuu yhdenmukainen kokonaisuus, joka sisältää muutoksia tukevia osia ja toimeenpanon vahvistamiseen tarvittavia resursseja.

Kainuun hyvinvointialue jatkaa toimintaansa vuonna 2024 edelleen erittäin haastavassa taloudellisessa tilanteessa. Vuoden 2024 talousarvion valmistelun pohjana on ollut VM:n 10.10.2023 julkaisema hyvinvointialueiden rahoituslaskelma, jonka mukaan Kainuun hyvinvointialueen rahoitus ensi vuodelle on 374,3 milj. euroa ja kasvaa talouden suunnitelmavuosina 2024–2027 noin 12,7 milj. euroa vuodessa. Kainuun hyvinvointialueen toinen toimintavuosi on tulella olemaan talousarvioesityksen mukaan -26,9 milj. euroa alijäämäinen.

Hyvinvointialueen investointisuunnitelmassa esitetään vuodelle 2024 omaan taseeseen tehtäviä investointeja 5,7 milj. euroa ja omaan taseeseen suunniteltujen kokonaisbruttoinvestointien määrä vuosille 2024–2027 on 38,7 milj. euroa.

Investointisuunnitelma 2024–2027 on ministeriöiden hyväksymä ja vuoden 2024 osalta sitova. Investointisuunnitelmassa on esitetty myös investointeja vastaavat sopimukset 2024, 12,2 milj. euroa, joilla on vaikutus hyvinvointialueen lainanottovaltuuteen. Kainuun hyvinvointialueella ei ole lainanottovaltuutta, joten toteutettavat investoinnit rahoitetaan kassavaroin. Investointisuunnitelma v. 2025–2028 on toimitettava ministeriöille 31.12.2023 mennessä.

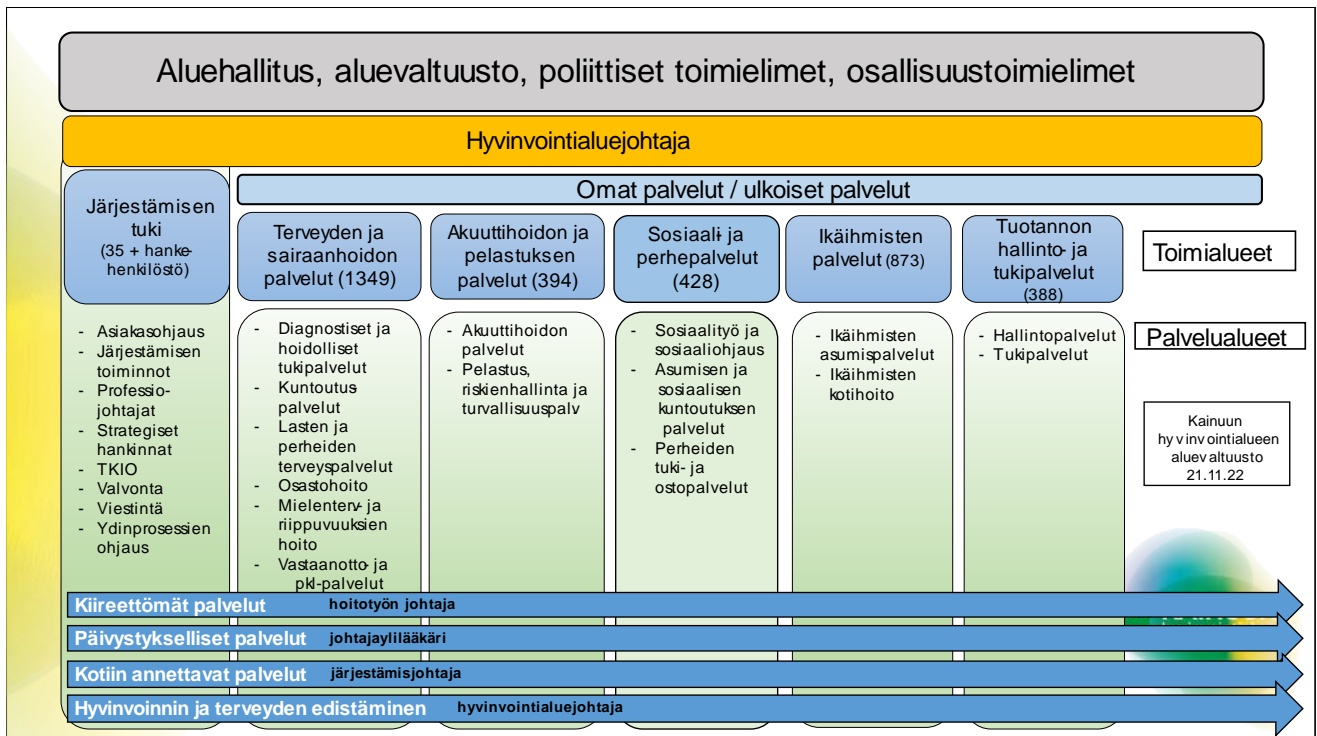
1. Kainuun hyvinvointialue

1.1 Organisaatorakenne

Kainuun hyvinvointialueen organisaatio koostuu hyvinvointialueen johdosta, ydinprosesseista ja omasta palvelutuotannosta. Johdolla tarkoitetaan aluehallitusta ja -valtuustoa, hyvinvointialuejohtajaa, hänen alaisuudessaan toimivaa järjestämisen tukea sekä hyvinvointialueen johtoryhmän jäseniä.

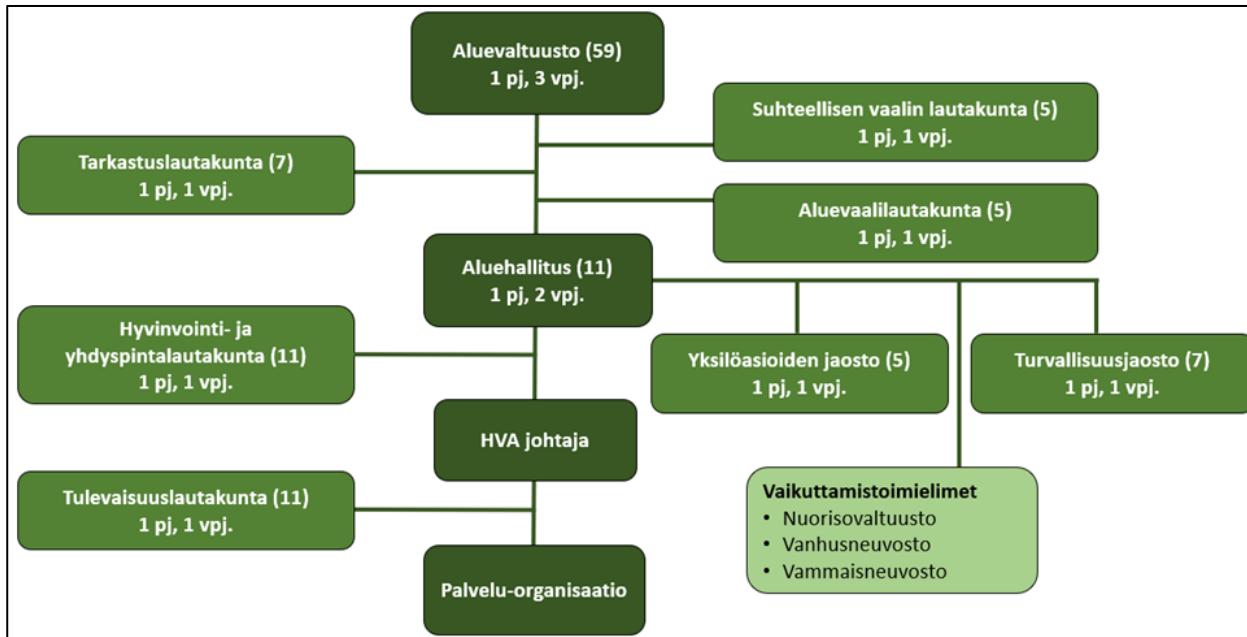
Hyvinvointialueen organisoitumismalli on matriisimalli, jossa on oman tuotannon toimialueiden ja ostopalvelutuotannon ylittävät poikkihallinnolliset asiakaspalveluprosessit (ydinprosessit).

Hyvinvointialueen oma palvelutuotanto jakautuu toimialueisiin, palvelualueisiin ja palveluyksiköihin. Palveluyksiköiden alla voi osassa palvelutuotantoa olla toimintayksiköitä. Toimialueita ovat tuotannon hallinto- ja tukipalvelut, terveyden- ja sairaanhoidon palvelut, akuuttihoito ja pelastuksen palvelut, sosiaali- ja perhepalvelut, ikäihmisten palvelut sekä järjestämisen tuen yksikkö, joka toimivallan osalta rinnastetaan hallintosäännössä toimialueisiin.

Kuva 1. Organisaatorakenne.

Kainuun hyvinvointialueen hallintosäännössä on vahvistettu päätöksentekorakenne ja luottamushenkilöorganisaatio (kuva 2).

Kuva 2. Päätöksenteko- ja luottamushenkilöorganisaatio.

1.2 Hyvinvointialueen henkilöstö

Kainuun hyvinvointialueella työskentelee yli 3 500 työntekijää. Henkilöstön saatavuus on heikentynyt viime vuosina kuten myös muissa Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioissa. Osaltaan tähän on vaikuttanut työntekijöiden eläköitymisen kiihtyminen, työelämään tulevien ikäluokkien pienentyminen ja alojen vetovoiman heikkeneminen. Vuonna 2024 tukipalvelujen henkilöstömäärä vähenee, kun mm. ateria- ja puhtauspalvelujen tuottaminen siirtyy 1.2.2024 ulkoiselle palveluntuottajalle.

Työnhakijoiden vähenemisestä kertoo osaltaan se, että suurimman Kainuun hyvinvointialueelle siirtyneen organisaation, Kainuun sotien vuonna 2022 haussa olleista työpaikoista saatiin täytettyä noin 60 % (vuonna 2021 vastaava luku oli 61 %). Vuonna 2022 paikkoja oli auki 7 % vähemmän kuin edellisellä vuonna. Vuonna 2022 yhtä haussa ollutta paikkaa kohden hakijoita oli n. 2,8 henkilöä (2,8 % vuonna 2021). Tämä kuvastaa Kainuussa yleisesti vallitsevaa työvoimapulaa. Kainuun hyvinvointialueella pulaa on ollut mm. seuraavissa ammattiryhmissä: lääkärin, sosiaalityöntekijät, psykologit, sairaanhoitajat, lähihoitajat sekä palomiehet. Henkilöstön saatavuuteen on lähdetty hakemaan ratkaisuja myös ulkomaalaisen työvoiman rekrytoinnin kautta eri yhteistyötahojen kanssa. Hanketyönä on valmisteltu filippiiniläisten sairaanhoitajien tuloa Kainuuseen, mikä alkaa vuonna 2024.

Vuonna 2022 Kainuun sotesta eri eläkemuodoille jäi 100 henkilöä. Kainuun hyvinvointialueen työntekijöiden eläköitymisen ennustetaan kiihtyvän vuoteen 2028 saakka, jonka jälkeen vuosittain eläkkeelle jäävien määrät laskevat. Samanaikaisesti vanhuuseläkkeelle jäävien keski-ikä on nousemassa yhä lähemmäksi 65 ikävuotta. Alle 30-vuotiaita työntekijöitä Kainuun Sotessa vuonna 2022 oli 500 henkilöä.

Organisaation veto- ja pitovoiman sekä rekrytoinnin kehittämiseen tulee panostaa voimakkaasti, jotta pula henkilöstöstä ei vaaranna hyvinvointialueen tehtävistä suoriutumista.

Taulukko 1. Henkilöstömäärä (HTV2) 2023 ja 2024

Toimi- ja palvelualue	TOTEUMA 2023	TAVOITE 2024	Muutos 2023-2024
Hyvinvointialueen hallinto&järjestämisen tuki	74	67	-7
Tuotannon hallinto- ja tukipalvelut	374	374	0
Hallintopalvelut	188	236	48
Tukipalvelut	186	138	-48
Terveysten ja sairaanhoidon palvelut	1 381	1 429	48
Akuuttihoito ja pelastuksen palvelut	369	378	9
Sosiaali- ja perhepalvelut	429	441	12
Ikäihmisten palvelut	831	862	31
Hyvinvointialue yhteensä	3 458	3 551	93

1.3 Toimintaympäristö ja hyvinvointialueen strategia

Kainuun toimintaympäristön haasteet edellyttävät johdonmukaista toiminnan uudistamista. Tähän ohjaavat monet samanaikaiset tekijät, kuten harvaan asuttu alue, vähenevä ja ikääntyvä väestö, korkea sairastavuus ja rahoitusmallin radikaali muuttuminen. Näihin pyritään vastaamaan uudistetulla strategialla sekä palveluiden järjestämisuunnitelmailla.

Hyvinvointialueen toimintaa johdetaan aluevaltuuston hyväksymän strategian ja siinä päätettyjen pitkän aikavälin tavoitteiden mukaan (kuva 3).

Kuva 3. Kainuun hyvinvointialueen strategia.

Järjestämissuunnitelma on samalla hyvinvointialueilta edellytetty toiminnan vakiinnuttamiseen liittyvä muutosohjelma. Kainuun aluevaltuusto on 24.4.2023 hyväksynyt järjestämissuunnitelman ja siinä esitetyt keskeiset linjaukset (kuva 4).

JÄRJESTÄMISSUUNNITELMAN LINJAUKSET

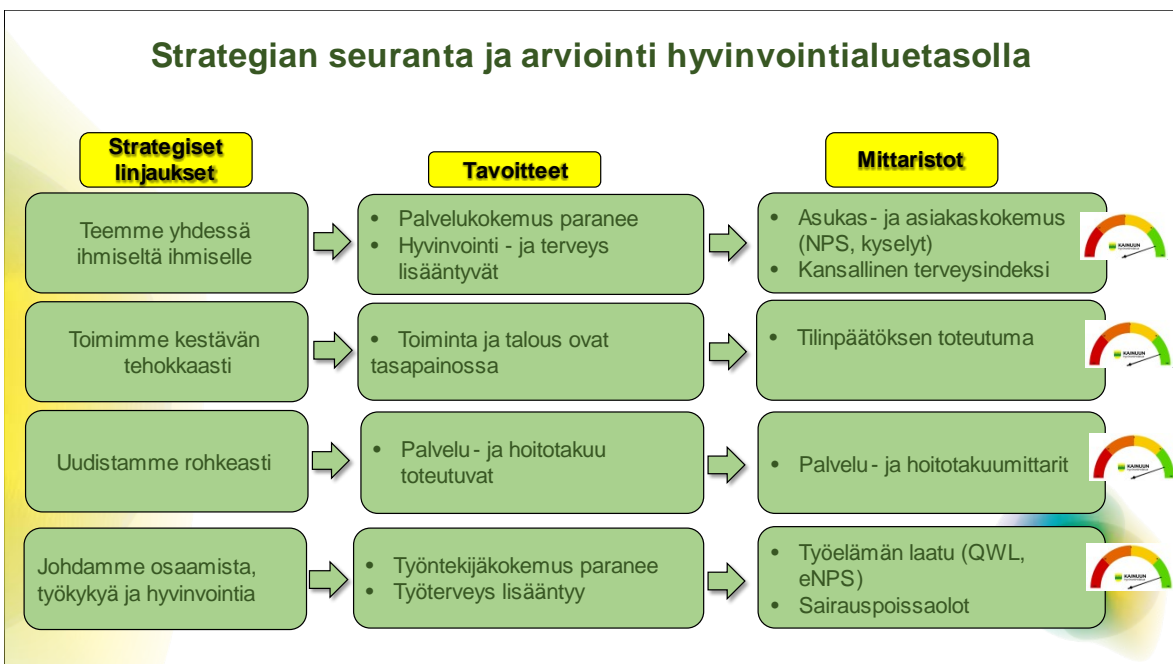

- Asiakkuuksien hallinnan ja ohjauksen tehostaminen
  - Digipalveluiden ja teknologian hyödyntäminen
  - Kotiin annettavien palveluiden vahvistaminen
- Lähipalveluiden uudistaminen sekä päivystyspalveluiden turvaaminen
- Kokonaisuudessaan kustannustehokkaampiin järjestämistapoihin siirtyminen

 9.

Kuva 4. Kainuun hyvinvointialueen järjestämissuunnitelman keskeiset linjaukset.

Strategian toteutusta seurataan hyvinvointialuetason mittareilla, jotka liittyvät talousseurannan lisäksi asiakastytyväisyyteen ja väestön hyvinvointiin, palvelu- ja hoitotakuun toteutumiseen sekä työhyvinvointiin (kuva 5).

Kuva 5. Strategian seuranta ja hyvinvointialuetason mittarit.

2. Talousarvio vuodelle 2024

2.1 Valtion rahoitus

Hyvinvointialueiden talous on osa julkisen talouden suunnitelmaa ja valtion talousohjausta. Hyvinvointialueiden rahoitus koostuu yleiskatteisen valtionrahoituksen lisäksi valtionavustuksista, asiakasmaksuista ja muista toimintatuloista sekä rahoitustuotoista.

Valtiovarainministeriön vuosille 2024–2027 laaditun julkisen talouden suunnitelman mukaan koko maan tasolla hyvinvointialueiden yleiskatteinen valtionrahoitus on v. 2024 yhteensä n. 24,7 mrd. euroa. Rahoituksen taso nousee v. 2024 edelliseen julkisen talouden suunnitelmaan verrattuna n. 100 milj. euroa. Kehyskauden lopulla v. 2027 hyvinvointialueiden yleiskatteinen rahoitus on n. 24,8 mrd. euroa, mikä on n. 0,4 mrd. euroa vähemmän kuin kevään 2023 teknisessä julkisen talouden suunnitelmassa.

Hyvinvointialueiden rahoitusta nostaa kehyskaudella erityisesti kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden kustannusten tarkentuminen, kustannustason nousu (indeksikorotus), ennakoitu palvelutarpeen kasvu, uusiin ja laajeneviin tehtäviin liittyvä rahoitus sekä yliopistosairaalisän huomioiminen osaksi laskennallista rahoitusta vuodesta 2024 lukien. Rahoitusta puolestaan laskevat kehyskaudella erityisesti hallitusohjelmassa sovitut sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävälainsäädännön muutokset.

Hallitusohjelman sosiaali- ja terveystaloutta koskevassa osassa on omana kohtanaan hyvinvointialueiden omat kehittämistoimet, joihin liittyvän säästöpotentiaalin valtiovarainministeriö on arvioinut 0,9 mrd. euroksi vuoden 2027 tasolla. Näillä toimenpiteillä haetaan hyvinvointialueiden vahvistamista alueiden toimintojen tehostamisen, toimintatapojen uudistamisen ja alueiden välisen yhteistyön lisäämisen kautta. Yksittäisen alueen toimenpidevalikoima määräytyy kuitenkin sen omien lähtökohtien ja päätöksenteon perusteella. Kukin alue päättää itsenäisesti uudistamis- ja sopeutuskeinoistaan, ja toimien säästöpotentiaali sekä toteutusajankäytöt vaihtelevat alueittain. Näiden toimenpiteiden vaikutuksia ei ole huomioitu hyvinvointialueiden rahoituksessa, vaan toimenpiteistä aiheutuvat säästöt realisoituvat hyvinvointialueiden yleiskatteiseen valtion rahoitukseen jälkikäteistarkistuksen perusteella.

Hyvinvointialueiden rahoituslain mukaan hyvinvointialueiden valtion rahoituksen pohja tarkistetaan vuodesta 2024 vastaamaan kunnilta hyvinvointialueille sote-uudistuksen yhteydessä siirtyneitä kustannuksia vuoden 2022 palveluluokkakohtaisten sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen palveluiden osalta. Kunnilta siirtyneet tulot tarkistetaan vastaamaan valmistuneen verotuksen mukaisia vuoden 2022 maksuunpantuja verotuloja.

Hyvinvointialueiden vuoden 2023 rahoitus korjataan v. 2024 jälkikäteen kertakorvauksella vastaamaan kuntien lopullisten vuoden 2022 sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen nettokustannusten mukaista valtion rahoitusta. Kertakorvaus on kokonaisuudessaan n. 700 milj. euroa. Tästä 150 milj. euroa on maksettu hyvinvointialueille ennakkolisesti keväällä 2023. Kainuun hyvinvointialueen kertakorvaus on -2,7 milj. euroa negatiivinen.

Kainuun hyvinvointialueen 377,3 milj. euron suuruista laskennallista rahoitusta vuodelle 2024 vähentää siirtyvien kustannusten perusteella kohdennettava -3,0 milj. euron suuruinen siirtymätasaus. Syynä on luovuttavien organisaatioiden siirtyvien kustannusten jääminen pääosin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen sekä myös muiden kustannuksia selittävien taustatekijöiden perusteella kohdennettavaa laskennallista rahoitusta pienemmäksi. Rahoituksen taso v. 2024 on siis 374,3 milj. euroa.

Taulukko 2. Hyvinvointialueiden valtion rahoituksen kehitys vv. 2024–2030

Valtion rahoitus v. 2024-2030, milj. euroa										
Alue	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030			
Helsinki	2 700	2 876	2 984	3 091	3 202	3 324	3 449			
Vantaa+Kerava	1 061	1 147	1 198	1 250	1 304	1 358	1 415			
Länsi-Uusimaa	1 769	1 914	2 013	2 099	2 186	2 277	2 371			
Itä-Uusimaa	389	422	446	468	495	520	542			
Keski-Uusimaa	798	856	893	929	966	1 007	1 049			
Varsinais-Suomi	2 069	2 231	2 335	2 441	2 564	2 686	2 789			
Satakunta	996	1 056	1 084	1 116	1 148	1 183	1 220			
Kanta-Häme	737	790	823	856	889	919	951			
Pirkanmaa	2 277	2 444	2 540	2 640	2 741	2 847	2 956			
Päijät-Häme	893	960	1 002	1 044	1 095	1 143	1 183			
Kymenlaakso	828	876	901	926	952	981	1 012			
Etelä-Karjala	569	605	625	645	667	689	712			
Etelä-Savo	710	750	770	790	812	837	862			
Pohjois-Savo	1 205	1 289	1 339	1 384	1 431	1 479	1 530			
Pohjois-Karjala	780	839	874	912	954	995	1 029			
Keski-Suomi	1 192	1 269	1 312	1 355	1 399	1 449	1 500			
Etelä-Pohjanmaa	910	969	1 002	1 037	1 070	1 109	1 145			
Pohjanmaa	786	836	864	891	919	951	983			
Keski-Pohjanmaa	312	335	349	364	381	398	411			
Pohjois-Pohjanmaa	1 808	1 947	2 043	2 134	2 221	2 306	2 395			
Kainuu	374	399	413	425	439	452	466			
Lappi	919	986	1 027	1 069	1 117	1 163	1 205			
Manner-Suomi yht.	24 083	25 796	26 836	27 866	28 951	30 074	31 176			

2.2 Hyvinvointialueen tuloslaskelma

Talousarvion laatimisen lähtökohtana on ollut VM:n julkaisema rahoituslaskelma (10.10.2023), jonka mukaan Kainuun yleiskatteellinen rahoitus vuodelle 2024 olisi yhteensä 374,3 milj. euroa. Kokonaisrahoitus koostuu laskennallisen rahoituksen osuudesta 377,3 milj. euroa sekä siirtymätasauksesta -3,0 milj. euroa.

Toimintatuloja kertyy arviolta 60,4 milj. euroa, josta suurin erä ovat maksutuotot 31,6 milj. euroa. Toimintamenoja arvioidaan kertyvän yhteensä 447,8 milj. euroa, josta suurin menoerä ovat henkilöstökulut 231,0 milj. euroa. Toiseksi suurin menoerä ovat palvelujen ostot 152,4 milj. euroa, joka sisältää esim. yliopistosairaalapalvelut. Muiden toimintakulujen erä on 23,5 milj. euroa, joka sisältää mm. toimintalavuokrat ja leasing-kustannukset.

Toimintakate on -387,3 milj. euroa ja valtion rahoitus 374,3 milj. euroa. Rahoituserien, -0,8 milj. euroa, jälkeen vuosikatteeksi muodostuu -13,8 milj. euroa. Poistojen arvioitu kertymä on 13,1 milj. euroa ja vuoden 2024 talousarvion mukainen alijäämä -26,9 milj. euroa.

Hyvinvointialueiden rahoituslain mukaan mahdollinen alijäämä on katettava kahden seuraavan vuoden kuluessa. Näin ollen myös Kainuun hyvinvointialueen talouden suunnitelmavuosina on toimintaa ja taloutta sopeutettava niin, että vuosina 2023–2024 syntyvä alijäämä katetaan ja saadaan talous tasapainotettua. Strategian mukainen rakenteiden ja toimintatapojen uudistamistyö sekä talouden sopeuttaminen aluevaltuuston hyväksymän järjestämissuunnitelman mukaisesti on aloitettu, jotta talouden tasapaino pystytään saavuttamaan annetussa määräajassa.

Talousarviokirjassa esitetyt tuloslaskelmataulukot sisältävät pelkästään ulkoiset erät. Näihin ei sisälly sisäisiä tuloja ja menoja eikä vyörytyseriä.

Taulukko 3. Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2025–2027

Kainuun hyvinvointialue	TA 2024	TP 2022	KS 2023	TS 2025	TS 2026	TS 2027	KS ed.vuosi - TA suun.vuosi
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
MYYNNTITUOTOT	16 554		16 538	15 176	15 177	15 176	-16
MAKSUTUOTOT	31 616		29 962	31 219	31 220	31 219	-1 655
TUET JA AVUSTUKSET	8 778	2 452	9 977	10 126	10 127	10 126	1 199
MUUT TOIMINTATUOTOT	3 480	36	3 785	3 479	3 479	3 479	305
TOIMINTATUOTOT	60 428	2 488	60 262	60 000	60 003	60 000	-167
HENKILÖSTÖKULUT	-231 014	-1 305	-226 448	-217 188	-224 080	-242 105	4 565
PALVELUJEN OSTOT	-152 366	-1 109	-156 030	-143 761	-146 978	-159 200	-3 663
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-31 663	-30	-32 338	-30 051	-31 049	-33 593	-675
AVUSTUKSET	-9 369	0	-10 248	-8 698	-8 970	-9 730	-879
MUUT TOIMINTAKULUT	-23 354	-33	-22 192	-22 177	-22 898	-24 791	1 161
TOIMINTAKULUT	-447 765	-2 477	-447 257	-421 875	-433 975	-469 419	508
TOIMINTAKATE	-387 337	11	-386 995	-361 875	-373 972	-409 419	341
VALTIONOSUUEDET	374 345		369 203	400 000	412 000	423 000	-5 142
VUOSIKATE	-13 825	0	-19 802	36 372	36 360	11 998	-5 976
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-834	-11	-2 010	-1 753	-1 668	-1 583	0
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-13 086	0	-13 210	-11 730	-11 718	-11 998	-124
TILIKAUDEN TULOS	-26 912	0	-33 012	24 642	24 642	0	-6 100
TULOSLASKELMA	-26 912	0	-33 012	24 642	24 642	0	-6 100
KUNNAN TULOSLASKELMA-Tilisummat,ulkoinen	-26 912	0	-33 012	24 642	24 642	0	-6 100

Talousarvioon sisältyvät riskit

Hyvinvointialueen ensi vuoden talousarvion toteutumiseen on epävarmuustekijöiden vuoksi arvioitu liittyvän riskejä. Tämän vuoksi talousarviota tulee arvioida uudelleen vuoden 2024 aikana. Käyttötalouden tasapainon saavuttaminen edellyttää keväällä 2023 aluevaltuuston hyväksymän järjestämissuunnitelman mukaisia merkittäviä konkreettisia toiminnallisia ja rakenteellisia muutoksia.

2.3 Investoinnit

Hyvinvointialuelain 16 §:n (611/2021) mukaisesti hyvinvointialueen on vuosittain laadittava investointisuunnitelma seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana toteutettavista investoinneista ja niiden rahoituksesta. Investointisuunnitelmassa tulee esittää tiedot sekä investoinneista että investointeja vastaavista sopimuksista. Suunnitelmassa tulee esittää myös mahdolliset muiden pitkävaikutteisten hyödykkeiden suunnitellut luovutukset sekä vuokravastuiden muutokset.

Investointisuunnitelman ensimmäinen vuosi 2024 on sitova ja loput suunnitelmavuodet ohjeellisia. Investointisuunnitelma on jaettu pysyviin vastaaviin ja investointeja vastaaviin sopimuksiin. Pysyvien vastaavien investoinnit jaotellaan ministeriön ohjeiden mukaisesti seuraavasti: rakennukset, laite- ja kalustohankinnat sekä ICT-investoinnit.

Hyvinvointialueen investointisuunnitelmassa esitetään vuodelle 2024 omaan taseeseen tehtäviä investointeja 5,7 milj. euroa ja kokonaisinvestointien määrä vuosille 2024–2027 on 38,7 milj. euroa. Investointisuunnitelmassa on esitetty myös investointeja vastaavat sopimukset, joilla on vaikutus hyvinvointialueen lainanottovaltuuteen. Kainuun hyvinvointialueella ei ole lainanottovaltuutta ensi vuodelle, joten toteutettavat investoinnit rahoitetaan kassavaroin. Arvioitu investointituki vuonna 2025 2,8 miljoonaa euroa. Kainuun hyvinvointialueen investointisuunnitelman 2024–2027 ovat ministeriöt hyväksyneet.

Investointiesityksessä on eritelty osasuunnitelmiin sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimialan investoinnit. Kainuun hyvinvointialueen investointisuunnitelma v. 2025–2028 lähetään ministeriöihin vuoden 2023 loppuun mennessä. Investointisuunnitelman tulee saada ministeriöiden hyväksyntä ennen kuin se voidaan vahvistaa aluevaltuustossa.

Taulukko 4. Investointisuunnitelma 2024–2027

Investointisuunnitelma (1000 e)	2024	2025	2026	2027	Yht.
Pysyvät vastaavat	5 740	11 478	11 873	9 573	38 664
Rakennukset	1 500	7 350	8 000	6 000	22 850
Laite- ja kalustohankinnat	2 140	2 028	873	573	5 614
, josta pelastuslaitoksen osuus kalustohankinnoista	940	425	425	425	2 215
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	2 100	2 100	3 000	3 000	10 200
Muut investoinnit	0	0	0	0	0
Investointituet		2 800			
Investointeja vastaavat sopimukset	12 180	3 550	2 650	0	18 380
Rakennukset	12 000	3 500	2 650	0	18 150
, joista pelastuslaitoksen osuus			2 650		2 650
Laite- ja kalustohankinnat	0	0	0	0	0
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	180	50	0	0	230
Muut investoinnit	0	0	0	0	0
Vuotuinen vuokravastuiden muutos	30	1 010	390	0	1 430

2.4 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma kuvaa yleiskatteisen rahoituksen riittävyyttä käyttötalouteen, investointitalouteen sekä lainojen lyhennyksiin. Toiminnan ja investointien rahavirta kuvaa rahoituksellista ylijäämää tai alijäämää. Mikäli luku on positiivinen, yleiskatteinen rahoitus riittää kattamaan vuoden aikana realisoituvat käyttö- ja investointitalouden menot. Mikäli luku on negatiivinen, yleiskatteinen rahoitus ei riitä toiminnan ja investointien rahoittamiseen, jolloin muodostuu rahoitusjäämä, ja joka osaltaan katetaan lainaa nostamalla. Rahoituslaskelma osoittaa hyvinvointialueen maksuvalmiuden muutoksen.

Vuonna 2024 hyvinvointialueen varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta on -19,6 milj. euroa negatiivinen. Rahoitusaliijäämässä 13,8 milj. euroa muodostuu käyttötaloudesta ja 5,7 milj. euroa investoinneista. Vuonna 2025 varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta on 27,7 milj. euroa positiivinen, vuonna 2026 rahavirta on 24,5 milj. euroa positiivinen ja vuonna 2027 2,4 milj. euroa positiivinen.

Taulukko 5. Rahoituslaskelma 2024–2027

Rahoituslaskelma				
Kainuun hyvinvointialue	TA2024	TS2025	TS2026	TS2027
Vuosikate	-13 825 427	36 372 000	36 360 000	11 998 000
Satunnaiset erät	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	0	0	0	0
Toiminnan rahavirta	-13 825 427	36 372 000	36 360 000	11 998 000
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-5 740 000	-11 478 000	-11 873 000	-9 573 000
Rahoitusosuudet	0	2 800 000	0	0
Luovutustulot	0	0	0	0
Investointien rahavirta	-5 740 000	-8 678 000	-11 873 000	-9 573 000
Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta	-19 565 427	27 694 000	24 487 000	2 425 000
Antolainauksen muutokset	0	0	0	0
Antolainasaamisten lisäys	-25 000	-25 000	-25 000	-25 000
Antolainasaamisten vähennys	25 000	25 000	25 000	25 000
Lainakannan muutokset	-8 096 000	-8 096 000	-8 096 000	-8 096 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 096 000	-8 096 000	-8 096 000	-8 096 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-8 096 000	-8 096 000	-8 096 000	-8 096 000
Rahavarojen muutos	-27 661 427	19 598 000	16 391 000	-5 671 000
Rahavarojen muutos	-27 661 427	19 598 000	16 391 000	-5 671 000
Kassavarat 31.12.	56 666 573	76 264 573	92 655 573	86 984 573
Kassavarat 1.1.	84 328 000	56 666 573	76 264 573	92 655 573

2.5 Talousarvion sitovuus ja raportointi

Aluevaltuusto vastaa hyvinvointialueen toiminnasta ja taloudesta. Hallintosäännön mukaan aluevaltuusto määrittelee toiminnan tavoitteiden sitovuuden ja talousarvion noudattamista koskevat määräykset.

Talousarvion käyttötalousosassa toimintakate (toimintatuottojen ja -kuluja erotus) on toimialueittain määritetty aluevaltuustoon nähden sitovaksi. Toisin sanoen toimialuejohtajan tulee huolehtia siitä, että toimialueen määräraha tai määrärahat eivät ylitä, ja hänen tulee tämän varmistamiseksi tehdä aluehallitukselle tarvittavat esitykset määrärahojen muuttamiseksi. Muutokset tulee tehdä siten, että aluevaltuustoon nähden sitovien toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen ei vaarannu.

Aluehallitus voi päättää sellaisen maksun suorittamisesta, joka on hyvinvointialuetta sitova ja kiireellisesti maksettava, vaikka tarkoitukseen ei ole määrärahaa käytettävissä. Aluehallituksen on viipymättä tehtävä aluevaltuustolle esitys määrärahan myöntämisestä tai korottamisesta.

Hyvinvointialueen taloustilanteesta raportoidaan aluevaltuuston kokouksissa. Talousarvion toteutumisesta raportoidaan aluevaltuustolle, aluehallitukselle ja tarkastuslautakunnalle neljännesvuosittain laadittavissa osavuosisaksuissa. Osavuosisiraporteissa annetaan myös tilinpäätöksenuste.

3. Käyttötalousosa toimialueittain

Käyttötalousosassa on kuvattu toimialueiden ja palvelualueiden määrärahat ja tuloarviot. Lisäksi käyttötalousosassa on esitetty kunkin toimialueen tehtävä, toiminnan keskeisimmät linjaukset sekä strategisten linjausten toteutuminen.

3.1 Järjestämisen tuki

3.1.1 Toimialueen kuvaus

Hyvinvointialueen järjestämistehtävistä vastaa osaltaan järjestämisen tuen yksikkö ja sitä johtaa järjestämisjohtaja hyvinvointialuejohtajan suorassa alaisuudessa. Järjestämisen tuen yksikkö rinnastetaan toimivallan osalta hallintosäännössä toimialueisiin.

Järjestämisen tukeen kuuluu hallintosäännön mukaan seuraavia toimintoja: palvelujen ohjaus ja suunnittelu, seuranta ja valvonta, strateginen johtaminen, talous- ja resurssiohjaus, palvelujen strateginen hankinta, tiedolla johtaminen, laajana kokonaisuutena toteutettava yhteistoiminta-alue yhteistyö (YTA-yhteistyö), koulutus- ja kehittämis-toiminnan ohjaus, kehittämis- ja innovaatiotoiminta sekä viestintä.

Järjestämisen tuen yksikössä on neljä tiimiä. Asiakkuus, palveluohjaus ja ostopalvelut -tiimi, kehittämissiimi, laatu- ja valvontatiimi sekä viestintätiimi rinnastetaan hallintosäännön mukaan palvelualueisiin ja tiimien vetäjät puolestaan palvelualueiden päälliköihin. Järjestämisen tuen yksikköön kuuluvat hyvinvointialueen professiojohtajista myös hoitotyön johtaja ja johtajaylilääkäri. Järjestämisen tuen yksikön vakituisen henkilöstön vahvuus on 35 HTV. Lisäksi erilaisissa hankkeissa työskentelee vaihtuva määrä hanketyöntekijöitä, joiden palkkaamisen rahoitus tulee organisaation ulkopuolelta.

Järjestämisen tuen tehtävänä on yhteensovittaa, ohjata ja valvoa sote- ja pelastuspalvelujen järjestämistä ja palvelujen tuottamista Kainuun hyvinvointialueen asukkaille sekä katselmoida prosessien kokonaisuuksia. Lisäksi järjestämisen tuki vastaa hyvinvointialueen koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnasta huomioiden valtakunnalliset tavoitteet.

Järjestämisen tuki vastaa hyvinvointialueen ydinprosessien (asiakasprosessit) johtamisesta seuraavasti:

- kiireettömät palvelut (pj. johtajaylihoitaja)
- päivystykselliset palvelut (pj. johtajaylilääkäri)
- kotiin annettavat palvelut (pj. järjestämisjohtaja)
- hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (pj. hyvinvointialuejohtaja)

Ydinprosessien johtamisella kehitetään mm. hoito- ja palveluketjujen toimivuutta yhdessä toimialueiden edustajien kanssa. Ydinprosessien työstäminen liittyy vahvasti lähipalvelukonseptin kehittämiseen.

Järjestämisen tuessa kehitetään turvallisuuden, valmiuden ja varautumiseen liittyviä asioita mm. osallistamalla valmiuden ja varautumisen työryhmiin sekä koordinoimalla Kainuun hyvinvointialueen valmiussuunnitelmakokonaisuuden laatimista ja päivytystä.

Järjestämisen tuki tekee saumatonta yhteistyötä toimialueiden kanssa ja yksikön asiantuntijoiden työpanoksella tuetaan toimialueiden työtä. Keskeistä on myös yhteistyö erilaisten sidosryhmien sekä eri palvelutuottajien kanssa.

Talouden tasapainottamisen haasteet merkittävien säästövaikutusten aikaansaamiseksi ovat toimialueiden kanssa yhteisiä erityisesti palvelujen järjestämisen näkökulmasta. Tiedolla johtamisen kyvykkyyden lisäämisellä, YTA-alueen laaja-alaisella yhteistyöllä sekä kehittämällä uusia toimintatapoja toimialueiden kanssa pyritään hillitsemään kustannusten kasvua. Johtamisen ja toimintakulttuurin uudistaminen kuten strategian kirkastaminen, ideakulttuurin vahvistaminen ja osallisuuden lisääminen varmistavat osaltaan järjestämissuunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteutumisen.

3.1.2 Hyvinvointialueen strategisten linjausten toteutuminen toimialueella

1. Teemme yhdessä ihmiseltä ihmiselle

Vastaamme järjestäjänä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista sekä pelastustoimesta Kainuun alueella. Varmistamme palvelujen saatavuuden, jatkuvuuden, turvallisuuden, laadun ja yhdenvertaisuuden. Yhteensovitamme, ohjaamme ja valvomme sote- ja pelastuspalveluiden järjestämistä sekä palvelujen tuottamista Kainuun hyvinvointialueen asukkaille. Vahvistamme luottamusta tukemalla syyllistämättömän toimintakulttuurin kehittymistä.

2. Johdamme osaamista, työkykyä ja hyvinvointia

Toimimme linjajohdon tukena erityisesti prosessien ja verkostojen sekä omavalvonnan ohjauksessa. Ydinprosessit (kiireettömät palvelut, päivystykselliset palvelut, kotiin annettavat palvelut, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen) kattavat sekä oman palvelutuotannon että ostopalvelut. Ydinprosessien kokonaisuuksia johdetaan moniammatillisesti. Huolehdimme osaltamme siitä, että henkilöstöllä on joustavat ja tarkoituksenmukaiset toimenkuvat prosessien toteuttamiseksi.

Toteutamme jatkuvaa parantamista ylläpitämällä laadunhallintajärjestelmää. Annamme asiantuntijatuken prosessien ja turvallisuuden johtamiseen.

3. Toimimme kestävästi ja tehokkaasti

Palvelemme tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti sekä järjestämisen että palvelutuotannon tehtäviä. Palvelujen on oltava laadukkaita, asiakaskeskeisiä, turvallisia ja asianmukaisesti toteutettuja. Palvelujen järjestäminen ja tuottaminen eivät ole toisilleen vastakkaisia, vaan tavoitteena on yhdistää järjestämisen ja tuottamisen näkökulmat toisiaan täydentäviksi ja niiden päällekkäisyyksiä karsien.

Edistämme asiakas- ja potilasturvallisuutta sekä vaikuttavuusperusteisen toimintamallin käyttöönottoa.

4. Uudistamme rohkeasti

Uudistamme toimintamalleja niin, että luovutaan toimimattomista käytännöistä ja kokeillaan uutta rohkeasti. Toimintatapojen uudistaminen ja tarvittaessa rohkea muutos on tärkeä osa hyvinvointialueen työskentelyä.

Tuemme monialaisella asiantuntijuudella palvelutuotantoa muutoksessa.

3.1.3 Järjestämissuunnitelman mukaiset tavoitteet

Järjestämisen tuen yksikön tavoitteet järjestämissuunnitelmaan ovat sidoksissa toimialueiden asettamiin tavoitteisiin ja niiden toteuttamiseen.

3.1.4 Järjestämissuunnitelman mukaiset toimenpidesuunnitelmat toimialueella

Järjestämissuunnitelman mukaisten toimenpidesuunnitelmien eteneminen on vahvasti sidoksissa toimialueiden toimenpidesuunnitelmiin.

Järjestämisen tuki ohjaa ja tukee toimialueita strategisissa tavoitteissa ja suunnitelmien toimeenpanossa.

3.1.5 Palvelualueiden kuvaus, toimintasuunnitelma, taloussuunnitelma

Asiakkuus, palveluohjauksen ja ostopalveluiden tiimi

Asiakkuusjohtajan johtama tiimi muodostuu kahdesta kokonaisuudesta. Asiakkuus ja palveluohjauksen kokonaisuuden muodostavat asiakasohjaajat (14), palveluesihenkilö, palvelusihteeri sekä erikoissuunnittelija (asiakasohjaus ja ikäihmisten ostopalvelut).

Asiakasohjaajat ovat asiantuntijoita ikäihmisten palveluihin liittyvässä kokonaisuudessa. Ikäihmisten intensiivinen palveluohjaus sekä palvelutarpeiden arviointi muodostavat pääasiallisen asiakasohjauksen sisällön. Intensiivisellä palvelu- ja asiakasohjauksella vahvistetaan ikääntyneiden omia voimavaroja, edistetään heidän toimintakykyänsä ja hyvinvointia sekä lisätään kotona asumiseen liittyvää turvallisuuden ja pärjäämisen tunnetta.

Asiakkaalle tehdään tarvittaessa RAI-arviointiin pohjautuva laaja-alainen palvelutarpeen arviointi, johon asiakkaan tarpeenmukaiset palvelut perustuvat. Asiakkaiden palvelutarpeen arvioinnissa ja palvelujen järjestämisessä huomioidaan palvelutakuun toteutuminen lain asettamissa määräajoissa.

Hankintojen osuus muodostuu palvelujen strategisten hankintojen osuudesta sekä toimialueiden operatiivisten toimijoiden muodostamasta yhteistyön kokonaisuudesta.

Toimintasuunnitelma

Toimintasuunnitelma vuodelle 2024 painottuu kaikenikäisten asiakasohjaukseen sekä hankintojen kokonaisuuteen. Vuoden aikana valmistellaan koko hyvinvointialuetta koskeva yhteinen asiakas- ja palveluohjauksen toimintamalli.

Hankintojen osalta keskeistä on uudistetun hankintojen toimintamallin ja hankintaohjeen jalkauttaminen toimi- ja palvelualueille. Tavoitteena on kehittää hankintojen ja ostopalveluiden parissa työskentelevien henkilöiden hankintaosaamista. Hyvinvointialueella hankintojen parissa työskentelevien verkostomainen työskentely lisää eri toimialueiden toimijoiden tietoisuutta hankinnoista, hankintalainsäädännöstä sekä ostopalveluiden sopimusten hallinnasta. Vuoden 2024 aikana selkiytetään sopimusten hallintaa tehostamalla Cludia kilpailutusjärjestelmässä olevan sopimusten hallintaosion käyttöä.

Tavoitteena on panostaa markkinoiden tuntemukseen ja käydä hankintojen valmistelu vaiheessa toimivaa markkinavuoropuhelua yritysten ja palveluntuottajien sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa säännöllisin, eri menetelmillä toteutettavien tapaamisten muodossa.

Yksityisten sosiaalipalvelujen ohjaus, neuvonta ja valvonta painottuvat ikäihmisten sosiaalipalveluja tuottaviin sekä ilmoituksen että luvanvaraisten palveluntuottajien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Laadunseurantaa ja sopimusaikaista yhteistyötä kehitetään vuoden 2024 aikana yhteistyössä laatutimin kanssa.

Ikäihmisten palvelujen ostojen määrärahat on jäädytetty vuoden 2023 tasolle kotihoidon palvelusetelin ja ympärivuorokautisen palveluasumisen palvelusetelin osalta. Yhteisöllisen asumisen tuloluokkataulukon korkeinta palveluseteliarvoa on korotettu. Tämän kustannusvaikutus tulevalle vuodelle on noin + 100 000 euroa.

Puitesopimuksella järjestettävän ikäihmisten ympärivuorokautisen palveluasumisen määrärahavaraus on tehty nykyistä pienemmälle asiakasmäärälle. Määrärahaa on vähennetty noin 1,2 M€. Tämä saattaa hidastaa hoitoon pääsyä ja pidentää odotusaikoja. Suurimpana riskinä on, etteivät lakisääteiset palvelutakuun määrääjat toteudu. Lisäksi on huomattava, että uusi puitesopimusten sopimuskausi 1.3.2023 alkaen sisälsi merkittäviä hintojen korotuksia, joka aiheuttaa kustannusten kasvun.

Taloussuunnitelma

Asiakkuus, palveluohjauksen ja ostopalvelujen tiimin taloussuunnitelma sisältyy järjestämisen tuen taloussuunnitelman kokonaisuuteen.

Kehittämistiimi

Kehittämisjohtajan johtama TKIO-toiminta (tutkimus, kehittäminen, innovaatio ja osaaminen) sisältää kehittämistiimin ja kehittämishankkeet.

Kehittämistiimi on asiantuntijajyksikkö, jossa on yhteensä seitsemän eri alan asiantuntijaa ja vaihteleva määrä hankehenkilöstöä. Toiminnalle on tunnusomaista yhteistyö organisaation sisällä niin strategisella kuin operatiivisella tasolla sekä ulkoisten sidosryhmien kanssa. Kehittämistiimin rooli on arvioiva ja muutokseen haastava sekä tukeva, innostava ja mahdollistava. Kehittämistiimi koordinoi ja ohjaa palvelutuotantoon integroitua kehittämistyötä sekä tukee kuntia hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvässä kehittämistyössä.

Kehittämistiimi koordinoi hyvinvointi- ja yhdyspintalautakunnan ja tulevaisuuslautakunnan toimintaa.

Kehittämishankkeiden ja hyvinvointialueiden vakiinnuttamis- ja kehittämisrahan avulla tuetaan strategian täytäntöönpanoa tiiviissä yhteistyössä operatiivisen toiminnan kanssa. Ulkopuolista rahoitusta hyödynnetään maksimaalisesti ja kehittämis yhteistyötä tehdään eri toimijoiden kuten oppilaitosten ja Pohjoisen YTA:n kanssa.

Toimintasuunnitelma

Kehittämistiimi edistää johtamisen ja toimintakulttuurin uudistamista mm. strategian kirkastamista ja ideakulttuurin vahvistamista. Strategista yhteistyötä jatketaan ja syvennetään Kaon ja Kamk:n sekä Oulun ja Itä-Suomen yliopiston kanssa. Pohjoisella YTA:lla toimitaan myös aktiivisesti eri osa-alueilla ja osallistutaan YTA:n TKIO-strategian laadintaan ja kansalliseen yhteistyöhön. Hyvinvointialueen TKIO-toimintamallin päivittämisellä tehostetaan tutkimus-, kehittämis-, innovaatiotoimintaa sekä osaamisen kehittämistä.

Organisaation tietojohdantamista ja tiedolla johtamisen kyvykkyyttä edistetään ja tuetaan raportointijärjestelmän käyttöönottoa ja sen hyödyntämistä tiedolla johtamisessa. Lisäksi toteutetaan tietojohdantamisen kyvykkyiden arviointi. Kansallisten määräysten käyttöönottoa hyvinvointialueen johtamisessa ja raportoinnissa edistetään ja osallistutaan määrittely- ja pilotointityöhön. Sosiaalihuollon rakenteisen kirjaamisen työkäytäntöjen ja osaamisen vahvistamista jatketaan.

Strategian täytäntöönpanoa vahvistetaan asiantuntijatuella siten, että digitaalisten palveluiden osuus palvelutuotannossa kasvaa. Omasoten käyttöä laajennetaan ja otetaan käyttöön uusia digitaalisia palveluita mm. chat-palvelut, chatbot, kansallinen Hyte -palvelutarjotin. Huolehditaan, että työntekijöillä on käytössä ajantasaiset ja helppokäyttöiset työvälineet digitaalisten asiakaspalveluiden tuottamiseen. Lisäksi varmistetaan, että asiakkaiden käyttöön tarjottavat digitaaliset palvelut ovat asiakaslähtöisiä.

Hyvinvointialueelle laaditaan osallisuusohjelma yhteistyössä kansalaisten, päättäjien ja järjestöjen kanssa. Ohjelma esitetään aluevaltuuston hyväksyttäväksi kevään 2024 aikana. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistyötä (HyTeTu) uudistetaan vahvistamalla verkostoyhteistyötä kuntien ja järjestöjen kanssa. hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen alueellista rakennetta ja eri toimijoiden rooleja täsmennetään. Alueellisen hyvinvointisuunnitelman sekä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toteutumista seurataan ja arvioidaan. Yhteisövaikuttavuutta hytetu-työssä edistetään yhdessä toimialueiden kanssa. Arvioidaan ja uudistetaan järjestöavustusten käsittelyprosessi.

Suomen kestävä kasvun -ohjelman mukainen Kestävän kasvun Kainuu II -hanke jatkuu vuoteen 2025. Pohjoinen YTA-yhteistyössä on valmisteltu useita kehittämishankkeita, joilla lisätään hyvinvointialueiden

keskinäistä yhteistyötä, vahvistetaan osaamista ja parannetaan palveluja. Työntekijöiden saatavuuden turvaamiseksi jatketaan kansainvälistä rekrytointi -hanketta. Oppilaitosten kanssa toteutetaan mm. osaamisen vahvistamiseen ja innovaatioihin liittyvää hankeyhteistyötä.

Taloussuunnitelma

Kehittämistiimin taloussuunnitelma sisältyy järjestämisen tuen taloussuunnitelman kokonaisuuteen.

Vakiinnuttamis- ja kehittämisrahaa on käytettävissä 7 249 385 € vuosina 2023–2025.

Laatu- ja valvontatiimi

Laatujohtajan johtamaan laatu- ja valvontatiimiin kuuluvat laadunhallinnan suunnittelija sekä lean- ja lääkehoidon koordinaattori.

Laatu- ja valvontatiimi johtaa, suunnittelee, kehittää sekä seuraa, arvioi ja yhteensovittaa hyvinvointialueen laadunhallintaa ja asiakas- ja potilasturvallisuutta. Tiimi vastaa hyvinvointialueen laadunhallintajärjestelmän (ISO 9001) ylläpidosta ja rakenteista sekä valvoo, ohjaa ja koordinoi strategisella tasolla hyvinvointialueen valvonnan ja omavalvonnan toteutumista.

Tiimin tehtävänä on vastata kansallisen asiakas- ja potilasturvallisuusstrategian täytäntöönpanosta ja sen kehittämisestä, seurannasta ja arvioinnista.

Toimintasuunnitelma

Asiakas- ja potilasturvallisuuteen liittyen vakavien haittatapahtumien tutkintaryhmän, lääkintälaiteturvallisuustyöryhmän sekä turvallinen lääkehoito -työryhmän työ jatkuu edelleen. Valvontalain toimeenpano, järjestämistä vastuun valvonnan koordinointi sekä palvelutuotannon omavalvonnan ohjaus, toteutuksen seuranta ja arviointi yhteistyössä järjestämisen tuen ja oman palvelutuotannon kanssa. Kansallisen asiakas- ja potilasturvallisuusstrategian toimeenpano sekä laadunhallintajärjestelmän jatkuva parantaminen yhteistyössä palvelutuotannon kanssa.

Taloussuunnitelma

Laatu- ja valvontatiimin taloussuunnitelma sisältyy järjestämisen tuen taloussuunnitelman kokonaisuuteen.

Viestintätiimi

Viestintäjohtajan johtamassa viestintätiimissä toimii kaksi järjestämisen tukeen sijoitettua viestintäasiantuntijaa sekä pelastuslaitoksen viestintäasiantuntija. Viestintätiimi tukee ja kehittää hyvinvointialueen viestintää ja toimii hyvinvointialueen johdon ja henkilöstön tukena kaikissa viestinnän tehtävissä. Viestintätiimi vastaa hyvinvointialueen mediatiedotteiden julkaisusta ja sosiaalisen median päätilien päivityksistä.

Viestintätiimi ylläpitää hyvinvointialueen graafisen ilmeen mukaisia materiaaleja sekä tuottaa valokuva- ja videoaineistoja. Viestintätiimi vastaa kriisiviestintään ja varautumiseen liittyvästä valmiudesta.

Toimintasuunnitelma

Hyvinvointialueen viestintää ohjaa valtuustokausittain päivitettävä viestintästrategia. Kauden 2022–2025 linjaukset liittyvät strategisen viestinnän kehittämiseen sekä kansalaisviestintään ja palveluiden että erityisesti uuden hyvinvointialueen brändin osalta. Vuosittain laadittavat viestinnän painopisteet ovat operatiivisen tason tavoitteita ja toimenpiteitä.

Vuonna 2024 keskeisinä tavoitteina ovat hajautetun viestinnän tehostaminen, kohdentuvuuden ja selkeyden vahvistaminen ja rekrytointin tukeminen. Erityistä huomiota kiinnitetään pelastuslaitoksen sisäisen viestinnän sekä rekrytointin tukemiseen. Edellisten vuosien painopisteiden toimista jatketaan suunnittelukauden aikana erityisesti yhteys- ja palvelutietojen saavutettavuuden kehittämistä, henkilöstöviestinnän tehostamista sekä kriisiviestinnän valmiuden ylläpitämistä.

Hajautetun viestinnän tehostamisessa tavoitteena on kehittää hyvinvointialueen yksiköiden omatoimista viestintää. Toimenpiteinä korostetaan esihenkilöiden ohjausta ja koulutusta sekä viestinnän yksiköille tarjottavia tukipalveluita.

Rekrytoinnin tukemisella lisätään näkyvyyttä ja tunnettua työmarkkinoilla. Yksiköiden esittely- ja rekrytointeja uudistetaan ja sosiaalisen median läsnäoloa vahvistetaan.

Viestinnän kohdentuvuuden ja selkeyden vahvistamisella pyritään parantamaan asiakastytyvääisyyttä. Aineistojen ja julkaisujen selkokieliä lisätään ja erityisryhmien tarpeita huomioidaan osana viestintää. Henkilöstöviestinnän monipuolistamista jatketaan edelleen.

Taloussuunnitelma

Viestintätoiminnan taloussuunnitelma sisältyy järjestämisen tuen taloussuunnitelman kokonaisuuteen.

3.1.6 Toimialueen talousarvio

Taulukko 6. Järjestämisen tuen yksikön talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2025–2027

Järjestämisen tuki	TA 2024	KS 2023	TS 2025	TS 2026	TS 2027	KS ed.vuosi - TA suun.vuosi
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
MYYNTITUOTOT	2 215	2 839	2 214	2 214	2 214	624
MAKSUTUOTOT	7 580	4 300	7 577	7 577	7 577	-3 280
TUET JA AVUSTUKSET	3 066	5 953	3 064	3 064	3 064	2 887
MUUT TOIMINTATUOTOT						
TOIMINTATUOTOT	12 861	13 092	12 855	12 855	12 855	231
HENKILÖSTÖKULUT	-4 865	-6 494	-4 587	-4 729	-5 127	-1 629
PALVELUJEN OSTOT	-31 261	-29 553	-29 473	-30 385	-32 945	1 708
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-240	-576	-226	-233	-253	-336
AVUSTUKSET	0					0
MUUT TOIMINTAKULUT	-488	-1 267	-460	-474	-514	-779
TOIMINTAKULUT	-36 854	-37 890	-34 746	-35 821	-38 839	-1 036
TOIMINTAKATE	-23 993	-24 798	-21 891	-22 966	-25 984	-805

Puolangan sosiaali- ja terveystalouden ostopalvelusopimuksen talousarvio 2024

Hyvinvointialueuudistuksessa Puolangan kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut siirtyivät osaksi Kainuun hyvinvointialueen järjestämisvastuuta. Aiempi kunnan tekemä peruspalveluiden ulkoistamissopimus on voimassa vuoteen 2025 saakka.

Siirtymäkauden aikana Puolangan ostopalvelut ovat hankintoina teknisesti osa järjestämisen tuen kokonaisuutta. Talousarviossa 2024 on huomioitu arvioitu ulkopuolisen palveluntuottajan laskutuksen vuositasaus 2,0 milj. euroa. Laskutusta korjataan niiltä osin kuin Kainuun hyvinvointialue tuottaa itse kokonaisulkoistussopimuksen perusteella ostamia palveluja, esim. ensihoito ja erikoissairaanhoito.

Taulukko 7. Puolangan ostopalvelusopimuksen talousarvio

Sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuoliset palvelut	TA 2024	KS 2023	TS 2025	TS 2026	TS 2027	KS ed.vuosi - TA suun.vuosi
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
PALVELUJEN OSTOT	-10 839	-12 680	-10 218	-10 535	-11 422	-1 842
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2 132	-2 100	-2 010	-2 072	-2 246	32
TOIMINTAKULUT	-12 970	-14 780	-12 228	-12 607	-13 668	-1 810
TOIMINTAKATE	-12 970	-14 780	-12 228	-12 607	-13 668	-1 810

3.1.7 Mittarit

Teemme yhdessä ihmiseltä ihmiselle

Mittarit:

- Palvelujen saatavuus, saavutettavuus ja yhdenvertaisuus
  - asiakastyytyväisyys
  - NPS (= suositeltavuusindeksi, hoitopaikan suositeltavuus)
  - Lakisääteisten hoito- ja palvelutakuiden toteutuminen
  - Hyte-indikaattorit (ennaltaehkäisevien palvelujen osuus kokonaiskustannuksista ja väestöryhmien terveys- ja hyvinvointierojen kaventuminen yhdenvertaisuuden näkökulma)

Johdamme osaamista, työkykyä ja hyvinvointia

Mittarit:

- Tiedolla johtamisen kyvykkyys paranee
- Täydennyskoulutuspäivät (osaamisen kehittäminen)
- QWL (työelämän laatu; työntekijäkokemus)
- NPS (suositeltavuusindeksi, työpaikan suositeltavuus)

Toimimme kestävästi ja tehokkaasti

Mittarit:

- Talousarvio ja tilinpäätös
- Eri järjestämistapojen osuus ja kehitys (omatutuotanto, ostopalvelut, digitaaliset palvelut)

Uudistamme rohkeasti

Mittarit:

- Kehittämistoiminnan mittarit (QWL työelämän laatu; muutoksenkyvykkyys, toteutuneet, strategiset muutokset)
- Ydinprosessien sujuvuus ja laatu (palvelut järjestetään ja tuotetaan asiakkaan kannalta mahdollisimman sujuvasti, oikea-aikaisesti ja saumattomasti)

3.2 Tuotannon hallinto- ja tukipalvelut

3.2.1 Toimialueen kuvaus

Tuotannon hallinto- ja tukipalvelut –toimialue vastaa hyvinvointialueen hallinto- ja tukipalveluista. Toimialueen tehtävä on tukea organisaation ydintoimintoja.

Toimialueen keskeiset toiminnalliset linjaukset

- Organisaation toiminnan hallinnollinen johtaminen ja ohjaaminen suunnitelmallisesti siten, että lakisääteiset tehtävät hoidetaan ja asetetut tavoitteet saavutetaan
- Ydintoimintojen tehokas tukeminen ja avustaminen siten, että ne onnistuvat ja menestyvät tehtävässään parhaalla mahdollisella tavalla
- Tukipalveluiden ja ydintoimintojen saumaton yhteistyö
- Digitaalisten palveluiden kehittäminen ja hyödyntäminen
- Toimintojen kriittinen tarkastelu toimintojen ja talouden näkökulmasta
- Osaamiseen panostaminen

3.2.2 Hyvinvointialueen strategisten linjausten toteutuminen toimialueella

1. Teemme yhdessä ihmiseltä ihmiselle

Asiakas on aina ihminen. Organisaatorajat ylittävällä yhteistyöllä autamme ydintoimintoja onnistumaan ja menestymään siten, että potilaat ja asiakkaat saavat parasta mahdollista palvelua.

2. Johdamme osaamista, työkykyä ja hyvinvointia

Pyrimme varmistamaan henkilöstön riittävyyden, pysyvyyden ja osaamisen organisaation tarpeita vastaavasti. Huolehdimme henkilöstön työhyvinvoinnista.

3. Toimimme kestävän tehokkaasti

Toimimme kustannustietoisesti ja -tehokkaasti, mikä edellyttää toimintojen ja talouden jatkuvaa seuranta ja arviointia sekä tarvittaessa ripeää reagoitua. Uusien talouden tasapainottamistoimenpiteiden määrätietoinen toteuttaminen.

4. Uudistamme rohkeasti

Uudistamme ennakkoluulottomasti, ketterästi ja tietoon perustuen.

3.2.3 Järjestämissuunnitelman mukaiset tavoitteet

Hallinto- ja tukipalveluissa siirrytään tehokkaampiin tuotantotapoihin. Toimitiloja vähennetään ja tilatehokkuutta nostetaan. Organisaation veto- ja pitovoimaa lisätään kehittämällä osaamista, johtamista ja työviihtyvyyttä. Korvaavan työn malli otetaan käyttöön ennen aikaisen eläköitymisen ehkäisemiseksi, ja sairauspoissaolojen vähentämiseksi. Luottamushenkilöhallintoa tehostetaan ja sujuvoitetaan.

3.2.4 Järjestämissuunnitelman mukaiset toimenpidesuunnitelmat toimialueella

Tuotannon hallinto- ja tukipalveluiden toimintaa ohjaa keväällä 2023 hyväksytty järjestämissuunnitelma, jonka mukaiset ensimmäisen aallon toimenpiteet ovat käynnistyneet. Toimialueella on käynnistetty tuotantotapaselvitykset tietohallinnon, taloushallinnon ja palkanlaskentapalvelujen osalta.

Aluehallituksen päätöksen mukaisesti hyvinvointialueen ateria- ja puhtaanapitopalveluiden ulkoistamiseen liittyvä kilpailutus on toteutettu. Uudet palveluntuottajat aloittavat helmikuun alussa 2024.

Pohjoisen yhteistoiminta-alueen yhteisen Tervia Logistiikka Oy:n perustamis- ja osakasasiakirjat allekirjoitettiin Kajaanissa lokakuun alussa YTA-päivien yhteydessä. Kuljetuspalveluiden vammais- ja sosiaalihuollon kuljetuksien osuus siirretään Tervia Logistiikka Oy:öön kevään 2024 aikana.

Tuotannon hallinto- ja tukipalveluiden toimialueen organisaatiossa on tapahtunut henkilöstömuutoksia niin eläköitymisten kuin työntekijöiden virkavapaiden ja irtisanoutumisten vuoksi.

3.2.5 Palvelualueiden kuvaus, toimintasuunnitelma, taloussuunnitelma

Talouspalvelut

Talouspalvelut tuottaa taloushallinnon palveluja omana tuotantona Kainuun hyvinvointialueelle. Nykyinen lainsäädäntö ei mahdollista palvelutuotantoa ulkoisille tukipalveluasiakkaille ilman toiminnan yhtiöittämistä.

Talouspalveluissa on ollut henkilöstömuutoksia erityisesti eläköitymisten vuoksi. Tehtäväjärjestelyillä ja toimintojen digitalisoinnin avulla henkilöstömäärää pyritään vähentämään hallitusti.

Taloushallinnon maksuliikennejärjestelmän päivittäminen on tarkoitus aloittaa loppuvuoden 2023 aikana. Uusi Cash Management -ohjelma mahdollistaa paperitiliotetositteiden käsittelystä luopumisen.

Taloussuunnittelu kaudelle 2024–2027 aloitettiin kesäkuussa henkilöstömenotietojen siirrolla palkkajärjestelmästä uuteen taloussuunnittelujärjestelmään (Analysis for Microsoft Excel eli AFO). Toimialueiden talousarvioesitysten ja toiminnan sopeuttaminen annettuun rahoituksen raamiin säädetyssä aikataulussa on ollut erittäin haastavaa.

Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöpalveluissa tuotetaan henkilöstön palvelussuhteisiin, osaamisen kehittämiseen, rekrytointiin, työhyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä sisäisiä palveluita.

Vuoden 2024 toimintaan liittyviä yksityiskohtaisempia suunnitelmia on esitetty henkilöstö- ja koulutussuunnitelmassa. Henkilöstön saatavuuteen liittyen aloitetaan kansainvälinen rekrytointi yhteistyössä eri toimialojen ja sidosryhmien kanssa osallistuen myös hanketyöhön, jonka kautta pyritään lisäämään Kainuun veto- ja pitovoimaisuutta. Rekrytoinnissa hyödynnetään sosiaalisen median eri kanavia. Erittäin tärkeänä nähdään yhteistyö kainuulaisten koulutusorganisaatioiden kanssa.

Osaamisen kehittämisen painopisteinä vuonna 2024 ovat muun muassa perehdyttämisen ja verkko-oppimisen sekä esihenkilötyön ja kliinisen osaamisen vahvistaminen.

Työsuojelun ja turvallisuuden osalta tavoitteena ovat yhteisöllisyyden ja työhyvinvoinnin sekä turvallisuuden edistäminen työyhteisöissä. Toiminnan painopisteinä on vahvistaa työsuojelua osana työyhteisön toimintaa, edistää psykososiaalisten kuormitustekijöiden hallintaa sekä edistää tietojen turvallista käsittelyä.

Työhyvinvoinnin kehittämisessä keskeistä on varhaisen tuen, sekä korvaavan työn mallin vahvistaminen ja tätä kautta sairauslomien väheneminen sekä työurien pidentäminen.

Asiantuntijapalvelut

Asiakirjahallinto- ja neuvontapalvelut

Asiakirjahallinto- ja neuvontapalvelut vastaa hyvinvointialueen asiakirjahallinnosta ja arkistotoimesta, terveydenhuollon tietopalvelusta, kirjaamotoiminnasta, potilas- ja sosiaaliasiamiespalveluista, yleisestä neuvontapalvelusta ja tietosuojapalveluista.

Asiakirjahallinnossa seurataan asiakkaiden ja potilaiden tietopyyntöjen käsittelyaikoja, jotka perustuvat lainsäädäntöön. Uudet lakimuutokset (mm. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä) tuovat uusia toimintatapoja tietopyyntöjen käsittelyyn hyvinvointialueella. Yksityisen palveluntuottajan toimintansa päättäneiden toimijoiden aineistot arkistoidaan jatkossa Kelan arkistoon, mutta rekisterinpitäjäys säilyy hyvinvointialueella.

Lakimuutoksen vuoksi hyvinvointialueen potilas- ja sosiaalivastaava vastaavat hyvinvointialueella toimivien yksityisten palveluntuottajat potilas- ja sosiaaliasiamiestoiminnasta. Nimike muuttuu potilas- ja sosiaalivastaaviksi. Samoin valvonta- ja toiminnan kehittämisvastuu on hyvinvointialueen potilas- ja sosiaalivastaavilla.

Hallinnon sihteerit

Hallinnon sihteerit -toimintayksikkö vastaa hyvinvointialueen ylimmän johdon ja johtoryhmän jäsenten sihteeritehtävistä.

Tietohallintopalvelut

Tietohallintopalvelut tuottaa Kainuun hyvinvointialueelle ICT-palvelut, jotka pitävät sisällään ICT-infran, käyttäjätuen, sote-järjestelmien tuen sekä hoitajakutsu- ja teletekniikan palvelut. Palveluja tuotetaan pääosin oman henkilöstön voimin sekä yhteistyössä toimittajakumppaneiden kanssa.

Normaalin palvelutuotannon ylläpitämisen lisäksi tietohallintopalveluiden toiminnassa keskeistä on tukea organisaation palveluiden digitalisaation kehittämistä, mikä pitää sisällään mm. eri tietojärjestelmien sähköisten palveluiden kehittämisen palvelemaan asiakkaita sekä henkilöstöä.

Sote-toiminnan siirryttyä hyvinvointialueen hoidettavaksi vuoden 2023 alusta ICT-järjestelmiin jouduttiin tekemään merkittäviä muutoksia. Näitä muutoksia varten on saatu valtionavustusta ja perustettu tarvittavat projektit, jotka jatkuvat myös vuonna 2024 joidenkin projektien osalta.

Tekniset palvelut

Tekniset palvelut tuottavat toimintoja tukevia, kustannustehokkaita toimitila- ja lääkintälaittepalveluja. Vuoden 2024 aikana teknisten palvelujen pääpaino kiinteistötekniikan osalta on keskittynyt Kainuun hyvinvointialueen omistamien kiinteistöjen huoltoon ja ylläpitoon sekä käyttäjäpalvelujen tuottamiseen. Tämän lisäksi kiinteistötekniikka tuottaa tilahallinta- ja käyttäjäpalveluja Kainuun hyvinvointialueen omistamiin sekä vuokratiloihin (vuokrasopimusten vastuunjakotaulukon mukaisesti). Tekniset palvelut toimivat myös palveluverkon uudistamiseen liittyvissä investointihankkeissa määrätysässä roolissa.

Tekniset palvelut toimii osana palveluverkon suunnittelua ja tuottaa tarvittavaa tilatietoa palveluverkon suunnittelun tueksi.

Lääkintälaittehuollon tehtävänä on varmistaa lääkintälaitteiden turvallisuus lääkintälain mukaisesti sekä toteuttaa huoltopalvelut mahdollisimman kustannustehokkaasti toiminnan vaatimalla tavalla.

Materiaalipalvelut

Materiaalipalvelut -yksikkö vastaa hoito- ja toimistotarvikkeiden, laitteiden, kalusteiden, pesu- ja puhdistusaineiden sekä hygieniatuotteiden hankinta- ja logistiikkatehtävistä koko organisaatiolle sekä eräille yhteistyökumppaneille.

Materiaalipalvelut tuottaa sisälähetti- ja hoitologistikkopalvelua sekä organisaation sisäistä kierrätys-, kalustemyynti- ja muuttotoimintaa. Lisäksi yksikön vastuulle kuuluu yhteydenpito sopimustoimittajiin sekä yksikön toimintaan liittyvien sopimuksien valvominen.

Yksikössä käsitellään myös tarvikkeisiin liittyvät tuotepalautukset sekä toimittajakohtaiset reklamaatioyhteydenotot.

Kuljetuspalvelut

Kuljetuspalvelut tuottaa henkilö- ja tavaraliikenteen palveluita hyvinvointialueelle. Yksikössä suunnitellaan ja järjestellään sosiaali-, vammais- ja kehitysvammalain mukaisia kuljetuksia sekä tuotetaan materiaalogistiikan kuljetuksia. Yksikkö kuljettaa Kainuun keskussairaalan alueella hoito- ja muita varastotarvikkeita, lääkkeitä ja potilasruokia.

Kuljetuspalveluiden kautta järjestetään myös kiireettömät yksiköiden väliset siirrot niiden potilaiden osalta, jotka eivät tarvitse ambulanssia kuljetukseen. Kuljetukset hoidetaan kilpailutetuilla takseilla ja omalla kalustolla.

Ravinto-, puhtaanapito- ja tekstiilipalvelut

Ravinto- ja puhtaanapitopalvelut on kilpailutettu syksyn 2023 aikana. Ravintopalvelut siirtyvät Vireko Oy:lle ja puhtaanapitopalvelut SOL Palvelu Oy:lle 1.2.2024 alkaen. Tekstiilipalvelut eivät kuuluneet kilpailutukseen, ja ne ovat jatkossakin hyvinvointialueen omana toimintana.

3.2.6 Toimialueen talousarvio

Taulukko 8. Tuotannon hallinto- ja tukipalveluiden talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2025–2027

Tuotannon hallinto- ja tukipalvelut	TA 2024	KS 2023	TS 2025	TS 2026	TS 2027	KS ed.vuosi - TA suun.vuosi
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
MYYNITITUOTOT	1 393	1 553	40	40	40	160
MAKSUTUOTOT	80	86	80	80	80	6
TUET JA AVUSTUKSET	2 452	1 157	3 803	3 803	3 803	-1 295
MUUT TOIMINTATUOTOT	639	489	638	638	638	-150
TOIMINTATUOTOT	4 563	3 285	4 561	4 561	4 561	-1 279
HENKILÖSTÖKULUT	-20 499	-18 671	-19 326	-19 924	-21 603	1 828
PALVELUJEN OSTOT	-14 280	-12 232	-13 575	-13 995	-15 175	2 048
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-3 446	-5 423	-3 449	-3 556	-3 856	-1 977
AVUSTUKSET	0					0
MUUT TOIMINTAKULUT	-18 152	-2 292	-17 274	-17 809	-19 309	15 861
TOIMINTAKULUT	-56 377	-38 618	-53 624	-55 284	-59 943	17 759
TOIMINTAKATE	-51 813	-35 333	-49 063	-50 723	-55 382	16 480

3.2.7 Mittarit

Toimialueen mittaristo täydennetään talousarviovuoden aikana.

Teemme yhdessä ihmiseltä ihmiselle

Mittarit:

- Palvelujen saatavuus, saavutettavuus ja yhdenvertaisuus
  - asiakastyytyväisyys
  - NPS (= suositeltavuusindeksi, hoitopaikan suositeltavuus)
  - Lakisääteisten hoito- ja palvelutakuiden toteutuminen
  - Hyte-indikaattorit (ennaltaehkäisevien palvelujen osuus kokonaiskustannuksista ja väestöryhmien terveys- ja hyvinvointierojen kaventuminen yhdenvertaisuuden näkökulma)

Johdamme osaamista, työkykyä ja hyvinvointia

Mittarit:

- Tiedolla johtamisen kyvykkyys paranee
- Täydennyskoulutuspäivät (osaamisen kehittäminen)
- QWL (työelämän laatu; työntekijäkokemus)
- NPS (suositeltavuusindeksi, työpaikan suositeltavuus)

Toimimme kestävästi ja tehokkaasti

Mittarit:

- Talousarvio ja tilinpäätös
- Eri järjestämistapojen osuus ja kehitys (omatuotanto, ostopalvelut, digitaaliset palvelut)

Uudistamme rohkeasti

Mittarit:

- Kehittämistoiminnan mittarit (QWL työelämän laatu; muutostyökykyys, toteutuneet, strategiset muutokset)
- Ydinprosessien sujuvuus ja laatu (palvelut järjestetään ja tuotetaan asiakkaan kannalta mahdollisimman sujuvasti, oikea-aikaisesti ja saumattomasti)

3.3 Terveyden- ja sairaanhoidon palvelut

3.3.1 Toimialueen kuvaus

Terveyden ja sairaanhoidon toimialue vastaa Kainuun väestön tarvitsemista terveyden- ja sairaanhoidon palveluista erikseen sovittuun työnjaon mukaisesti. Terveyden- ja sairaanhoidon palvelut kattaa kaikki perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon vastaanotto- ja osastohoidon palvelut niin terveysasemilla kuin keskussairaalassakin. Kuntoutuspalvelut, mielenterveys- ja päihdepalvelut, lasten ja perheiden terveyspalvelut sekä kaikki diagnostiset ja hoidolliset tukipalvelut ovat myös osa toimialuetta.

3.3.2 Hyvinvointialueen strategisten linjausten toteutuminen toimialueella

1. Teemme yhdessä ihmiseltä ihmiselle

Inhimillisesti, moniammatillisesti ja vaikuttavasti
Tunnistamme voimavarat – näemme ihmiset aktiivisina toimijoina
Teemme vahvaa yhteistyötä palvelualueiden välillä

2. Johdamme osaamista, työkykyä ja hyvinvointia

Johtamisen kulttuurin ja käytäntöjen kehittäminen, valmentava johtaminen
Henkilöstön saatavuuden turvaaminen

3. Toimimme kestävän tehokkaasti

Perustason palvelujen vahvistaminen
Talouden järkevä tasapainottaminen ja rakenteellisten muutosten määrätietoinen toteutus

4. Uudistamme rohkeasti

Uudistamme rohkeasti, ketterästi ja tietoon perustuen
Tunnistamme vahvuutemme ja vaalimme niitä

3.3.3 Järjestämissuunnitelman mukaiset tavoitteet

Järjestämissuunnitelman mukaisesti terveyden- ja sairaanhoidon toimialueella siirretään painopistettä perusterveydenhuollon lähipalveluihin osana sote-keskusta. Lähipalveluissa painotetaan kiireetöntä sekä ennalta ehkäisevää hoitoa.

Terveyskeskusosastot korvataan kuntoutus- ja arviointiyksiköillä ja akuutti sairaanhoito keskitetään keskussairaalaan. Sairaalan tuottavuutta parannetaan muun muassa diagnoosi- ja kirjaamistietojen puutteita korjaamalla sekä palvelusetelitoiminnalla. Kustannustehokkaimpia toimintatapoja otetaan käyttöön myös ostolääkäripalveluita hallitsemalla ja mahdollisin osaukoistuksin. Lisäksi suun terveydenhuollossa kehitetään asiakaslähtöistä kerralla kuntoon -toimintamallia.

3.3.4 Järjestämissuunnitelman mukaiset toimenpidesuunnitelmat toimialueella

Hyvinvointialueen järjestämissuunnitelman toimenpiteiden toteuttaminen tulee olemaan vuonna 2024 haastavaa. Erityisesti tämä koskee painopisteen siirtämistä perusterveydenhuollon lähipalveluihin. Voimakkaat kululeikkaukset ja lyhyellä aikavälillä kustannuksia lisäävät tavoitteet ovat osin ristiriitaisia, joten toimialueelle asetettu talousraami ja sen mukaiset yksikkökohtaiset budjettitavoitteet ovat vaikeasti saavutettavissa.

Suuri osa järjestämissuunnitelman toimenpiteistä ei ole vain toimialueen itsensä toteutettavissa. Esimerkiksi suun terveydenhuollon kerralla enemmän -toimintamallin toteuttamista, voidaan edistää vasta uuden toimitilan valmistuttua. Myös diagnoosi- ja tuottavuustietojen kirjaaminen, palveluseteli- ja ostopalvelulääkäritoiminta ja mahdolliset laajemmat osaulkoistukset edellyttävät tukea toisilta toimialueilta.

Osa tavoitteista voidaan edistää verrattain nopeasti, mutta rakenteellisten muutosten vaikutukset näkyvät pitkän ajan kuluessa.

3.3.5 Palvelualueiden kuvaus, toimintasuunnitelma, taloussuunnitelma

Diagnostiset ja hoidolliset tukipalvelut

Diagnostiset ja hoidolliset tukipalvelut -palvelualueen keskeisenä tavoitteena vuonna 2024 on lisätä ymmärtämystä tukipalveluiden merkityksestä asiakastoiminnan tukemisessa. Myös palvelualueiden yhteistyötä tiivistetään entisestään ja tiedolla johtamista lisätään.

Aineiden ja tarvikkeiden hintojen nousun kustannuspaine on palvelualueella huomattava. Tätä pyritään hillitsemään hintatietoisuuden ja palvelujen seurantaraporttien avulla.

Oman henkilöstön saatavuus on kohtuullisen hyvä, mutta ostopalveluita joudutaan käyttämään etenkin kuvantamisessa. Ostoja pyritään hillitsemään.

Sihteeripalveluissa tavoitteena on saada yhdessä hallinto- ja tukipalveluiden kanssa toteutettava digitaalisen sanelun kilpailutus valmiiksi. Tällä odotetaan olevan vaikutuksia resurssien uudelleen suuntaamiseen loppuvuoden aikana.

Lääkehuoltopalvelut

Lääkehuolto tuottaa Kainuun hyvinvointialueen tarvitsemat lääkehuollon palvelut vaikuttavasti, taloudellisesti ja hoidollisiin vaatimuksiin vastaavina. Lääkehuolto on kiinteä osa potilaan moniammatillista hoitoketjua koko hyvinvointialueella.

Kuvantaminen

Kuvantamisen palvelut auttavat potilaan sairauden määrittämisessä ja hoitamisessa lääketieteellisen kuvantamisen avulla. Radiologiset tutkimukset ja toimenpiteet, kliinisen fysiologian ja isotoopin tutkimukset (verenpaineen vuorokausirekisteröinnit, gammakamerakuvaukset, radioisotooppihoidot) sekä kliinisen neurofysiologian (KNF) keskus- ja ääreishermoston sekä lihaksiston toiminnan tutkimukset tehdään asiakaslähtöisesti käyttäen nykyaikaisia tekniikkaa.

Patologia

Patologian palveluyksikkö järjestää patologian diagnostiset palvelut ja tuottaa osaltaan alueellisia vainajahuollon palveluja osana Kainuun hyvinvointialueen erikoissairaanhoidoa.

Välinehuolto ja infektioiden torjunta

Välinehuoltokeskus tuottaa puhtaita, desinfioituja, steriilejä ja toimintakuntoisia välineitä hoito- ja tutkimustarpeita varten. Välinehuolto on keskeinen osatekijä tartuntaketjujen katkaisussa.

Infektioiden torjuntayksikön tehtävä on vähentää hoitoon liittyvien infektioiden ilmaantumista tarjoamalla yksiköille näyttöön perustuvaa asiantuntija-apua infektioiden torjuntavalmiuden kehittämiseen. Yksikön työ painottuu ennaltaehkäisyyn tuottamalla tietoa alueen ja yksiköiden infekti- ja tartuntatautilanteesta sekä järjestämällä koulutusta ja ohjausta infektioturvallisen hoidon varmistamiseksi.

Sihteeripalvelut

Sihteeripalvelut -palveluyksikkö tuottaa keskitetysti Kainuun hyvinvointialueen kliinisen erikoissairaanhoidon palveluyksiköiden sekä keskussairaalassa toimivien perusterveydenhuollon osastojen tarvitsemat potilastyöhön liittyvät sihteeripalvelut osana moniammatillista työtä. Lisäksi näiden palveluyksiköiden tekstinkäsittely tuotetaan omana toimintona.

Kuntoutuspalvelut

Kuntoutuspalvelut -palvelualueen henkilöstökuluihin vaikuttaa yleisten palkannousupaineiden lisäksi muuhun toimialueeseen nähden poikkeuksellisen hyvä työvoiman saatavuus. Palvelualueen perustoiminta perustuukin yksinomaan omiin työntekijöihin.

Aineissa ja tarvikkeissa on kustannusten nousupainetta etenkin hoitotarvikkeissa ja apuvälineissä. Lisää rahaa talousarvioon tältä osin ei ole kuitenkaan pystytty varaamaan, vaan prosesseja päivittämällä pyritään ohjaamaan toimintaa yhä taloudellisempien toimintamallien etsimiseen.

Palvelujen ostoja karsitaan lääkinnällisen kuntoutuksen ja lymfaterapiajaksojen osalta rajoittamalla palvelujen saatavuutta lakisääteisyysrajalle. Yksittäisten potilaiden kalliit laitostotarpeet vaikuttavat kuitenkin keskeisesti palveluiden ostoihin kehitysvammapuolella. Nousu peittää alleen muiden ostopalveluiden määrän laskun.

Kuntoutuspalvelujen kysyntä hyvinvointialueella on kasvussa, joka on seurausta osittain tehtäväsiirroista lääkäreiltä ja osittain palveluihin ohjautumisen tehostumisesta. Lisääntyneeseen kysyntään pyritään vastaamaan lisäämällä etäkuntoutusta ja muita digitaalisia ratkaisuja sekä tehostamalla vastaanottoprosesseja.

Apuvälinekeskus ja hoitotarvikejakelu

Apuvälinepalvelut ovat osa asiakkaan kuntoutus- ja palvelukokonaisuutta. Apuvälineprosessi lähtee asiakkaan tarpeista ja apuvälineratkaisut tehdään yksilöllisesti. Tavoitteena on tukea asiakkaan toimintakykyä hänelle soveltuvilla ja tarkoituksenmukaisilla apuvälineillä sovittujen käytäntöjen pohjalta. Apuvälinekeskus tuottaa palvelut niin perusterveydenhuollon kuin erikoissairaanhoidon tarpeisiin. Apuvälinekeskukseen on keskitetty myös apuvälinehuolto, logistiikka ja hankinnat. Lisäksi kotikuntoutustoimintaa koordinoidaan apuvälinepalveluista.

Hoitotarvikkeiden jakelu perustuu yksilölliseen tarpeeseen, jonka määrittelee hoitava lääkäri, terveydenhoitaja tai sairaanhoitaja. Hoitotarvikejakeluun kuuluvat muun muassa diabetestuotteet, haavanhoitotuotteet, katetrit ja avantuetuotteet, trakeostomiatuotteet, dialyysituotteet, suolihuuhtelutuotteet, CPAP- tarvikkeet ja ravintoletkut. Hoitotarvikejakelun toiminta on keskitetty apuvälinekeskuksen yhteyteen.

Fysiatrია ja fysioterapiapalvelut

Erikoissairaanhoidon fysiatrian poliklinikka tuottaa fysiatrian ja fysioterapian palveluita asiakkaiden liikkumis- ja toimintakyvyn edistämiseksi yhteistyössä eri ammattiryhmien kanssa. Fysiatrია on fysiatriin johtama lääketieteen erikosisala, joka käyttää sairauksien, vammojen ja kiputilojen diagnostiikassa tuki- ja liikuntaelimistön toiminnallisen anatomian, biomekaniikan ja psykosomatiikan menetelmiä. Tavoitteena on sairauksien, vammojen ja kiputilojen seurauksena syntyvien toimintahäiriöiden ehkäisy, arviointi, hoito ja kuntoutus yhteistyössä fysioterapeuttien ja muun kuntoutushenkilöstön kanssa. Lisäksi fysiatrian ylilääkäri toimii proteesipoliklinikan lääkärinä ja kiputyöryhmän vetäjänä.

Fysioterapia tuottaa fysioterapiapalveluita asiakkaiden liikkumis- ja toimintakyvyn edistämiseksi yhteistyössä eri ammattiryhmien kanssa niin avopalveluna kuin osastopalveluna. Fysioterapiatoimipisteissä myös sovitetaan, ohjataan, luovutetaan ja lainataan lääkinnällisen kuntoutuksen perusapuvälineitä. Fysioterapeutit laativat potilaille kuntoutumista tukevat harjoitteluohteet, avustavat heitä niiden tekemisessä ja motivoivat omatoimiseen harjoitte-

luun. Fysiatrian poliklinikalla fysioterapeutit tekevät myös sarjahoitoja, joissa liiketerapian ohella käytössä ovat erilaiset manuaaliset käsittelyt ja fysikaaliset hoidot sekä jatkokontrolleja. Fysioterapiapalveluita tuotetaan erikoissairaanhoidossa myös suoraan eri erikoisaloille.

Kuntoutustutkimus ja erityisterapiapalvelut

Erikoissairaanhoidon kuntoutustutkimuksen tavoitteena on edistää työikäisen asiakkaan työ- ja toimintakykyä lääkinnällisen ja ammatillisen kuntoutuksen keinoin silloin, kun työ- ja toimintakyky on alentunut sairauden tai vamman vuoksi. Kuntoutustutkimuspoliklinikalla toteutetaan kuntoutustutkimusjaksoja, tehdään vaativia työkyvyn arviointoja ja ammatillisen kuntoutuksen suunnitelmia ja tarvittaessa toimitaan yhteistyössä asiakkaan verkostojen kanssa. Kuntoutusylilääkäri tekee myös lääkinnällisen kuntoutuksen ja lymfaterapiapalvelujen maksusitoumuspäätökset.

Eryyterapiapalveluiden tavoitteena on tukea, kuntouttaa, hoitaa kuntoutujaa hänen kuntoutumisen polullaan. Eryyterapiapalveluja järjestetään niin erikoissairaanhoidossa kuin perusterveydenhuollossa. Eryyterapiapalveluja ovat kuntoutusohjaus-, ravitsemusterapia-, terveyssozialityö-, psykologi-, puheterapia- ja toimintaterapiapalvelut sekä kuntoutussuunnittelu. Eryyterapiapalveluja tuotetaan niin avopalveluina kuin osastopalveluina.

Kehitysvammaosasto ja -poliklinikka

Kehitysvammaosasto on osa Kainuun hyvinvointialueen kuntoutuspalveluja. Osasto tarjoaa kuntoutus- ja tutkimusjaksoja kainuulaisille kehitysvammaisille. Osastolla on kuusi potilaspaiikkaa, joista kolme on varattu lapsille ja nuorille sekä kolme aikuisille. Osasto vuorokausihinnat on määritelty asiakas- ja palveluhinnastossa.

Kehitysvammapoliklinikalla tehdään tutkimuksia sekä ohjataan ja neuvotaan kaikissa kehitysvammaisuuteen liittyvissä asioissa. Kehitysvammapoliklinikan asiakkaaksi tullaan tavanomaisesti keskussairaalan siirtona kehitysvammadiagnoosin perusteella. Kehitysvammapoliklinikan henkilökuntana on moniammatillinen työryhmä. Poliklinikan käynnit ovat asiakkaille maksuttomia.

Lasten ja perheiden terveystpalvelut

Lasten ja perheiden terveystpalveluiden palvelualue sopeuttaa toimintaansa Kainuun alueella vähenevään lapsimäärään. Sisäisesti resurssien painopistettä siirretään edelleen lastenneuvolasta kohti koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa. Erikoissairaanhoidon puolella synnytyksiä hoitavan sairaalan naisten- ja lastentautien päivystyksen resurssista on kuitenkin kaikissa olosuhteissa huolehdittava eikä varsinkaan lastentautien ostopalvelulääkäritöiminnasta pystytä kovin helposti tinkimään.

Lasten ja perheiden terveystpalveluissa on jo aikaisemmin käynnistetty nuorille suunnattu maksuton ehkäisy kansallisen rahoituksen tukemana. Palvelualue on havainnut toiminnan olevan kustannuksia säästävää. Tiukasta taloustilanteesta huolimatta maksutonta ehkäisyä pyritään jatkamaan myös vuonna 2024, vaikka kansallinen tukirahoitus ympäriltä poistuu.

Äitiys- ja lastenneuvola, perhesuunnittelu

Yksikkö tuottaa terveydenhuoltolain ja neuvolatoiminnan asetuksen mukaiset raskaana olevien naisten ja lasta odottavien perheiden palvelut. Näihin palveluihin sisältyy perheen tarpeiden mukainen äitiysneuvolatoiminta, jossa raskaana olevan ja perheen terveyttä seurataan ja edistetään tieteellisesti tutkitun näytön perusteella.

Lastenneuvolan tehtävänä on edistää alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä terveyttä ja hyvinvointia sekä kaventaa perheiden välisiä terveyseroja. Lastenneuvolassa seurataan ja edistetään lapsen fyysistä, psykistä ja sosiaalista kasvua ja kehitystä sekä tuetaan vanhempia turvallisessa, lapsilähtöisessä kasvatuksessa ja lapsen hyvässä huolenpidossa sekä parisuhteen hoitamisessa. Neuvolassa pyritään havaitsemaan lapsiperheiden erityisen tuen tarpeet mahdollisimman varhain ja järjestämään tarkoituksenmukainen tuki ja apu. Lapsi saa neuvolassa rokotusohjelmaan kuuluvat rokotukset.

Perhesuunnitteluneuvonnan perustehtävä on seksuaaliterveyden edistäminen, ehkäisy tiedon antaminen ja sopivan ehkäisyn löytäminen sitä tarvitseville asiakkaille.

Koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto

Kouluterveydenhuolto on ennaltaehkäisevää toimintaa, jonka tarkoituksena on ylläpitää ja parantaa oppilaan hyvinvointia. Kouluterveydenhuollon tavoitteena on tukea oppilaan tervettä kasvua ja kehitystä yhteistyössä oppilaan vanhempien, opettajien ja oppilashuollon muun henkilöstön kanssa. Opiskeluterveydenhuolto huolehtii kokonaisvaltaisesti Kainuussa sijaitsevien oppilaitosten opiskelijoiden terveydestä. Opiskeluterveydenhuollon palvelut on tarkoitettu ammatillisessa koulutuksessa opiskeleville, lukiolaisille ja ammattikorkeakoululaisille.

Naistentaudit, äitiyshuolto ja synnytysosasto

Naistentautien osasto hoitaa gynekologisia sairauksia ja rintasyöpöpotilaita. Alaan kuuluu hyvänlaatuisten sairauksien kirurgiaa sekä syöpäkirurgiaa. Poliklinikalla käy vuosittain noin 11 000 potilasta. Raskauden aikaiset ongelmat ja sairaudet hoidetaan äitiyspoliklinikalla. Synnytykset hoidetaan synnytysyksikössä, jossa hoidetaan myös raskausdiabetesta, synnytyspelkoa ja imetysoongelmia. Seksuaalirikoskeskus kuuluu naistentautien alle. Infertili-teetti ongelmat hoidetaan yhteistyössä IVF-laboratorioiden kanssa.

Lasten ja nuorten somaattinen erikoissairaanhoito

Lasten ja nuorten somaattisen erikoissairaanhoidon poliklinikat ovat ajanvarauspoliklinikoita. Hoidamme pääasiallisesti Kainuun alueella asuvia 0–16-vuotiaita lapsia ja nuoria. Lasten ja nuorten poliklinikalla tutkitaan ja hoidetaan laaja-alaisesti erilaisia lasten ja nuorten sairauksia. Lasten ja nuorten osasto on 12-paikkainen lasten ja nuorten vuodeosasto. Vastasyntyneiden teho- ja tarkkailuosastolla hoidetaan tehohoitoa tai tehostettua seurantaa tarvitsevia vastasyntyneitä ja keskosvauvoja.

Osastohoidon palvelut

Osastohoidon palvelut -palvelualueen toiminta on voimakkaassa murroksessa. Perusterveydenhuollon tasoisten akuuttipotilaiden hoito on tarkoitus asteittain keskittää Kajaaniin. Tehostettu kotiutushoitajatoiminta pyrkii nopeuttamaan diagnoosien ja hoitosuunnitelmien tekemistä ja mahdollistamaan nopeammat kotiutumiset. Käytävissä ovat myös tarpeen mukaan laajemmat tutkimusmahdollisuudet ja lääkärituki kaikkina viikonpäivinä. Ikäihmisten toimialueelle sijoittuvat arviointi- ja kuntoutusyksiköt tukevat palvelualueetta muutoksessa. Muutokset alkavat vuonna 2024 Kuhmosta.

Osastohoidon palveluiden tavoitteena on hoitaa potilaat oikeaan aikaan oikeassa paikassa. Tämä edellyttää kokonaisuudessaan toimivaa potilaan hoitoketjua yli eri toimialueiden. Toiminnan onnistuminen ja kustannusten nousun hillintä edellyttävät kaikilta osin riittävää potilaspaikka- ja henkilöstöresurssia.

Leikkaus- ja anestesia -yksikössä toimintoja kehitetään kohti maksimaalisesti tuottavaa päiväaikaista toimintaa. Talouden tiukka raami näkyy kuitenkin palvelualueella väistämättä. Jonojen ennakoitua kasvavan ostopalvelulääkäritoiminnan vähentymisen ja omaan jononpurkuun käytävissä olevien rahojen poistumisen myötä.

Erikoissairaanhoidon osastohoito

Erikoissairaanhoidon osastohoidossa tuotetaan tutkimukseen, hoitoon ja kuntoutukseen tuleville potilaille yksilöllisiä ja asiantuntevia palveluja somaattisilla erikoissairaanhoidon erikoisaloilla.

Leikkaus- ja anestesiaosasto

Leikkaus- ja anestesiaosasto tuottaa anestesia-, leikkaus- sekä kivunhoidon palveluita erikoissairaanhoitoa tarvitseville potilaille. Leikkaus-anestesiayksikössä tehdään usean eri erikoisalan leikkaus- ja tähystystoimenpiteitä. Toimenpiteitä tehdään suunnitellusti arkisin, mutta myös kiireellisiin toimenpiteisiin on varauduttu kolmivuorotyöllä ympärivuorokautisesti kaikkina viikonpäivinä.

Perusterveydenhuollon osastohoito

Perusterveydenhuollon osastohoito toimii Kajaanissa, Sotkamossa, Kuhmossa, Suomussalmella sekä Puolangalla (ulkoistetut palvelut). Lisäksi KAKS:ssa toimii maakunnallinen, moniammatillinen, vaativan kuntoutuksen osasto ja akuuttigeriatrian osastosiipi. Perusterveydenhuollon osastoilla hoidetaan terveyskeskussairaaloista hoitoa tarvitsevia osastopotilaita, esimerkiksi erikoisalujen jatkohoitopotilaita, infekti-, saattohoito- ja geriatria tutkimuspotilaita. Hyvinvointialueen järjestämissuunnitelman mukaisesti terveyskeskussairaaloita muutetaan jatkossa arviointi- ja kuntoutusyksiköiksi.

Mielenterveys ja riippuvuuksien hoito

Mielenterveys ja riippuvuuksien hoito -palvelualueen henkilöstötilanne vastaa kansallista kuvaa ollen etenkin lääkärityövoiman saatavuuden suhteen vaikea. Henkilöstöressurssien vähäisyys näkyy talousarviossa muihin palvelualueisiin verrattuna hyvin maltillisena henkilöstökulujen kasvuna. Ostopalveluiden kautta hankittavaan työvoimaan on jouduttu turvautumaan, sillä esimerkiksi lastenpsykiatriapalveluiden tuottaminen Kainuussa ei olisi muuten mahdollista.

Vähennyksiä palvelualueen talousarvioon on pystytty tekemään myös yliopistosairaalapalveluiden ostoista. Sopeutus ei perustu tarpeen pienenemiseen vaan siihen, että palveluiden saatavuus on arvioitu myös yliopistosairaaloitasoisesti haastavaksi. Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavariin on tehty kustannuksien yleisleikkaus. Yksityisten asumisratkaisujen hinnankorotuspaine on selvästi noussut. Vastaavaa painetta on nähtävissä omassa palvelutuotannossa. Tämän vuoksi myös eri asumispalveluyksiköiden ja kuntoutuskotien välistä kustannusten vertailua tarkastellaan vuonna 2024 entistä tarkemmin.

Palvelualue pyrkii vaikeasta taloustilanteesta huolimatta lisäämään matalan kynnyksen toimintaa muun muassa terapiat etulinjaan -toimintamallin avulla.

Lastenpsykiatria

Lastenpsykiatrinen poliklinikka vastaa lastenpsykiatrisesta tutkimuksesta, hoidosta ja kuntoutuksesta avohoidossa 0–13 -vuotiaiden lasten ja heidän perheidensä osalta. Poliklinikalla selvitetään myös lastenpsykiatrisen osastotutkimuksen ja -hoidon tarve. Lisäksi poliklinikka antaa asiantuntija-apua ja konsultaatiota sekä tekee yhteistyötä aikuisten mielenterveyspalveluiden ja riippuvuuksien hoidon, neuvoloiden, lastensuojelun ja perheneuvolan kanssa. Lastenpsykiatrinen osasto tutkii, hoitaa ja kuntouttaa 4–13 v. lapsia ja heidän perheitään, joiden vaikeudet eivät tule autetuiksi avohoidon keinoin. Lääkehoito on tarvittaessa osa hoitoa.

Nuorisopsykiatria

Nuorisopsykiatrinen poliklinikalla ja osastolla tutkitaan ja hoidetaan 13–17-vuotiaita kainuulaisia nuoria, joilla on erilaisia ongelmia ja vaikeuksia selvittää elämässään, esimerkiksi masennusta, käytöshäiriöitä, psykoottisuutta tai itsetuhoisuutta.

Kajaanin, Sotkamon, Kuhmon, Paltamon ja Ristijärven sekä Suomussalmen ja Hyrynsalmen mielenterveys- ja päihdepalvelut

Yli 18-vuotiaat kainuulaiset saavat apua mielenterveyshäiriöihin ja riippuvuusongelmiin aikuisten mielenterveys- ja riippuvuuksien hoidon palveluista. Tarpeenmukaisen hoidon toteuttamiseksi palvelut on järjestetty lähipalveluna seutukunnallisesti ja maakunnallisesti.

Aikuisten mielenterveys- ja päihdepalveluiden erikoissairaanhoidon osastohoito

Akuuttipotilaiden psykiatrinen osastohoito toteutetaan aikuisten mielenterveyspalveluissa osastolla E7, joka toimii ympärivuorokautisena suljettuna osastona. Osastohoito voi olla tarpeellinen silloin kun tapauskohtaisen työryhmän avohoidossa antama tuki ei riitä, potilaalla on akuutisti vaikeita hallitsemattomia psyykkisiä oireita, voimakas psykososiaalisen toimintakyvyn taantuminen, vakavaa itsetuhoisuutta tai potilas psyykkisestä tilasta johtuen aiheuttaisi vaaraa muille. Hoito toteutuu joko vapaaehtoisesti tai tahdosta riippumatta.

Vastaanotto- ja poliklinikkapalvelut

Vastaanotto- ja poliklinikkapalveluiden palvelualueen talous on voimakkaassa murroksessa palvelualueelle kohdistuviin kustannuspaineisiin nähden. Koko hyvinvointialueen tasolla näkyvä palkankorotuspaine on palvelualueella erityisen korkea, sillä organisaatiomuutoksesta johtuvan harmonisoinnin lisäksi suurin osa koko hyvinvointialueen korkeapalkkaisimmasta henkilöstöstä työskentelee palvelualueella. Samanaikaisesti vastaanotto- ja poliklinikkapalvelut palvelualueen hoitotakuu etenkin perusterveydenhuollossa ja suun terveydenhuollossa kiristyi merkittävästi loppuvuonna 2023. Henkilöstökulujen kasvu on väistämätön, kun hoitotakuun tavoitteisiin pääsemiseksi tarvittavan työvoiman hankinta on osittain onnistunut esimerkiksi perusterveydenhuollon lääkäreiden kohdalla.

Henkilöstökuluihin kohdistuvaan paineen helpottamiseksi tiukassa talousraamissa on päädytty leikkaamaan ostopalvelulääkäritoiminnasta. Prosessien tehostamisesta, erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon integraation tiivistämisestä, palvelusetelitoiminnan käynnistämisestä ja rakenteiden keventämisestä huolimatta talousarvion tiukkuuden arvioidaan näkyvän väistämättä jonoutumisena niin perusterveydenhuollossa, hammashoidossa kuin polikliinisessa toiminnassakin. Hallinto- ja tukipalvelut –toimialueelta sekä järjestämisen tuesta tuleva keskitetty tuki rekrytointeihin, hankintoihin, työhyvinvointiin, koulutukseen, sekä ICT- ja HR prosesseihin on olennaisessa osassa sinällään täysin operatiiviseen asiakas- ja potilastyöhön keskittyvän palvelualueen vaativien taloustavoitteiden saavuttamisessa.

Riittävän talouden ja toiminnan tasapainon turvaamiseksi perusterveydenhuollon palveluita tullaan tarjoamaan jo vuonna 2024 yhä enemmän Kainuun laajuisesti. Potilaita ohjattaneen oman terveysaseman lisäksi myös muille lähimmille terveysasemille etenkin pienimmissä terveydenhuollon toimipisteissä. Hoidon jatkuvuuteen pyritään kiinnittämään tästä huolimatta erityistä huomiota. Tämä näkyy myös toimialueen yltäosan vaikuttavuustavoitteiden mittareissa.

Taloustavoitteisiin pääsemiseksi osassa kuntia etä- ja digipalveluita pystytään edelleen edistämään. Laadukkaassa hoidossa syntyy kuitenkin väistämättä usein myös tilanteita, joissa läsnävastaanottoa tarvitaan.

Poliklinikkapalvelut

Poliklinikkapalvelut ovat erikoissairaanhoidon ajanvarauspoliklinikkatoimintaa, jonka ajat ovat lähete- tai kontroliaikoja. Poliklinikkapalvelut sisältävät kirurgian- ja vatsatautien, silmätautien, neurologian, sisätautien, syöpätautien, ihotautilien, keuhkosairauksien, korva-, nenä- ja kurkkutautien poliklinikat, kuuloaseman sekä geriatrisen osaamiskeskuksen ja Kainuun muistineuvolat. Päiväsairaala sisältää dialyysin ja koronaariangiotoiminnan. Kirurgian poliklinikan yhteydessä on toimenpideyksikkö, jossa hoidetaan kaikkien erikoisalojen skopiat. Maakunnallinen haavahoitaja hoitaa erikoishaavahoitoa tarvitsevia potilaita kirurgian poliklinikalla ja kuntien terveysasemilla.

Poliklinikkapalveluissa edistämme kainuulaisten hyvinvointia ja osallisuutta, järjestämme vastuullamme olevat aikuisten somaattisen erikoissairaanhoidon palvelut kainuulaisille ja muille asiakkaille. Tavoitteena on tuottaa kustannustehokkaasti laadukkaita erikoissairaanhoidon palveluja osana kainuulaista palvelujärjestelmää, osaavan ja motivoituneen henkilökunnan avulla. Poliklinikkapalveluiden yksiköt ovat vetovoimaisia työpaikkoja. Palvelut järjestetään uusissa, laadukkaissa ja potilaan prosessia tukevilla toimitiloissa. Poliklinikkapalvelut on ulkoisesti auditoitu ja laatuja järjestelmä täyttää ISO 9001:2015 standardin vaatimukset.

Vastaanottopalvelut

Vastaanottopalveluiden perustehtävänä on tuottaa väestölle perusterveydenhuollon terveyden- ja sairaanhoidon palveluita sekä ennaltaehkäisevää työtä asiakaslähtöisesti ja vaikuttavasti. Palveluihin kuuluvat lääkäri- ja hoitaja-vastaanotto toiminta sekä moniammatillinen yhdessä työskentely sosiaali-, kuntoutus- ja mielenterveys- ja päihdepalveluiden kanssa. Kajaanissa pilotoidaan myös farmasistien työskentelyä vastaanotolla. Terveyskeskusavustajat palvelevat esimerkiksi laskutukseen ja reseptien uusimiseen liittyvissä asioissa.

Vastaanotto toiminnan tavoitteena on turvata asiakkaille yhdenvertainen hoitoon pääsy lain velvoittamassa määräajassa. Toimintoihin kuuluvat sairaanhoitajan puhelinohjaus, neuvonta ja hoidontarpeen arviointi, sairauksien oikea-aikainen hoito ja varhainen toteaminen, äkillisesti sairastuneiden potilaiden tarpeen mukainen hoito, asiakkaan itsenäisen selviytymisen tukeminen ja tarvittavat interventiot sekä kansantautien ennaltaehkäisy ja hoito.

Vastaanottopalveluita on jokaisessa Kainuun hyvinvointialueen kunnassa yhteensä yhdeksällä terveysasemalla. Puolangan palvelut on ulkoistettu. Fyysisten vastaanottojen lisäksi palvelua tuotetaan etäpalveluina muun muassa puhelimitse ja digipalveluina Omasotessa.

Suun terveydenhuolto

Toiminnan tavoitteena on väestön suun terveyden ja toimintakyvyn edistäminen ja ylläpito. Palvelut pyritään tarjoamaan joustavasti hyvinvointialueen eri toimipisteissä. Sotkamoon rakentuvaan uuteen sotekeskukseen tullaan keskittämään päivystystoimintaa naapurikunnista sekä tarjoamaan kiireettömässä hoidossa kerralla enemmän - tyylistä toimintaa myös muiden kuntien asukkaille. Kiireetöntä ja ennaltaehkäisevää hammashoitoa pyritään tarjoamaan jokaisessa hyvinvointialueen suun terveydenhuollon toimipisteessä. Viikonloppu- ja arkipyhäpäivystys on keskitetty Kajaanin hammaspäivystyksen tiloihin.

3.3.6 Toimialueen talousarvio

Taulukko 9. Terveyden- ja sairaanhoidon palveluiden talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2025–2027

Terveyden ja sairaanhoidon palvelut	TA 2024	KS 2023	TS 2025	TS 2026	TS 2027	KS ed.vuosi - TA suun.vuosi
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
MYYNTITUOTOT	8 959	8 936	8 937	8 937	8 937	-22
MAKSUTUOTOT	10 566	11 752	10 446	10 446	10 446	1 186
TUET JA AVUSTUKSET	12		12	12	12	-12
MUUT TOIMINTATUOTOT	71	336	71	71	71	265
TOIMINTATUOTOT	19 608	21 024	19 466	19 466	19 466	1 416
HENKILÖSTÖKULUT	-102 500	-98 801	-95 900	-98 202	-106 515	3 699
PALVELUJEN OSTOT	-49 184	-53 016	-46 370	-46 383	-50 330	-3 832
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-20 945	-18 242	-19 747	-20 358	-22 074	2 703
AVUSTUKSET	-2	-1	-1	-1	-2	1
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 247	-5 200	-1 176	-1 212	-1 314	-3 953
TOIMINTAKULUT	-173 878	-175 259	-163 194	-166 156	-180 234	-1 382
TOIMINTAKATE	-154 269	-154 235	-143 728	-146 690	-160 768	34

3.3.7 Mittarit

Toimialueen tilannetta seurataan alla olevalla mittaritaulukolla, joka heijastelee hyvinvointialueen strategisia tavoitteita. Taloustilanne johtaa väistämättä matalampaan tavoiteasetantaan muiden kuin taloustavoitteiden osalta. Myös taloustavoitteiden suhteen on syytä olla realistinen ja keskittyä seuraamaan talouden isoa kuvaa.

Mittarit ovat osin toisiinsa liittyviä. Onnistuminen yhdellä osa-alueella voi johtaa toisen mittarituloksen heikentymiseen. Vaikka myös muuta henkilökuntaa tarvitaan hoitotakuun edellyttämiin lakisääteisiin rajoihin pääsemiseksi kipeästi, on mittaristo tarkoituksellisen lääkäripainotteinen. Lääkärityövoiman saatavuus ja lääkäreiden tekemät ratkaisut synnyttävät suurimman osan toimialueen kustannuksista.

Taulukko 10. Terveys- ja sairaanhoidon toimialueen mittarit

Strateginen tavoite	Tavoite	Mittari	Seuranta
Teemme yhdessä ihmiseltä ihmiselle	<p>Palvelualueiden välillä ei ole taloudellista tai henkilöresurssin osaaoptimointia</p> <p>Palvelualueiden välisestä yhteistyöstä saadaan synergiaetuja</p>	<p>Talousarviossa pysyminen toimialueella</p> <p>Konkreettiset palvelualuekohtaiset suunnitelmat toisten palvelualueiden tukemiseksi</p>	<p>Osavuosisraportoinnin yhteydessä</p> <p>Palvelualuepäälliköiden tavoitekeskustelun yhteydessä neljännesvuosittain</p>
Johdamme osaamista, työkykyä ja hyvinvointia	Valmentavan ja palvelevan johtamisen kulttuuri vahvistuu	Kaikilla palvelualueilla ja -yksiköillä on osallistamiseen perustuvat tavoitteet ja mittarit, jotka tukevat toimialueen strategisia tavoiteasetantoja	Toimialueen seuranta palvelualuepäälliköiden tavoitekeskustelun yhteydessä neljännesvuosittain
Johdamme osaamista, työkykyä ja hyvinvointia	Omien lääkäreiden rekrytointi yksittäisten ostopalvelulääkäreiden sijaan	Yli 5 omaa lääkäriyövoimavuotta lisää toimialueelle	Osavuosisraportoinnin yhteydessä
Toimimme kestävän tehokkaasti	Kilpailukykyisemmät ostopalvelulääkäreiden hinnat	Talousarviossa pysyminen toimialueella	Palvelualuepäälliköiden tavoitekeskustelun yhteydessä neljännesvuosittain
Toimimme kestävän tehokkaasti	Toteutamme vaikuttavia ratkaisuja	<p>Lääkärinhoitoon jatkuvuus paranee tai pysyy samana kaikissa perusterveydenhuollon toimipisteissä lähipalveluihin kohdistuvista muutoksista huolimatta</p> <p>Tarvevakioituun rahoitukseen liittyvät diagnoosit kirjataan 100 %</p> <p>Sairaalan tuottavuus paranee verrattuna vuoteen 2022, vaikka siellä suoritettu toiminta saattaa kululeikkauksista johtuen vähentyä</p> <p>Yksikkökohtaiset lääkäri- ja hammaslääkärikäyntikustannukset sekä hoitolaitosten asukaskohtaiset kustannukset tasoittuvat heikoimmin menestyvistä yksiköistä kohti 2023 keskiarvoa</p>	<p>Palvelualuepäälliköiden tavoitekeskustelun yhteydessä neljännesvuosittain</p> <p>Kirjaamisen toteutumista seuraa erillinen, moniammatillinen ja yli toimialueet ylittävä ohjausryhmä</p>
Toimimme kestävän tehokkaasti	Uudistamme palveluverkkoamme	Perusterveydenhuollon palveluverkoon ja keskussairaalan tulevaisuuteen liittyvät poliittiset päätökset on tehty ja loppuvuonna 2024 päästään aloittamaan mahdolliset irtisanomisajat ja muut järjestelyt	Päätökset tehty: Kyllä / ei Mahdollinen alustava toimenpano aloitettu: Kyllä / ei

3.4 Akuutinhoidon ja pelastuksen palvelut

3.4.1 Toimialueen kuvaus

Akuutinhoidon ja pelastuksen palvelut vastaavat Kainuun väestön terveydenhuollon päivystyksellisten palveluiden toiminnasta ja perusturvaa ylläpitävien pelastuspalveluiden järjestämisestä.

Toimialueen keskeiset toiminnalliset linjaukset

- Terveydenhuollon akuutinhoidon - ja lakisääteisten pelastuspalveluiden turvaaminen väestölle tasapuolisesti ja laadukkaasti
- Ammattitaitoisen henkilöstön rekrytointiin panostaminen ja pitovoiman lisääminen
- Kotiin vietävien akuutinhoidon palveluiden kehittäminen
- Avoin ja luottamuksellinen tietoon perustuva johtamiskulttuuri
- Hyvinvointialueen varautumisen ja riskienhallinnan kehittäminen
- Moniviranomaisyhteistyön ja muun alueellisen yhteistyön lisääminen
- Alueellisen tilannekuvan kokoaminen ja jakaminen

3.4.2 Hyvinvointialueen strategisten linjausten toteutuminen toimialueella

1. Teemme yhdessä ihmiseltä ihmiselle

Kehitämme inhimillisellä otteella tapahtuvaa moniammatillista yhteistyötä kainuulaisen väestön hyväksi. Palvelunkäyttäjät osallistetaan ottamaan enemmän vastuuta omasta terveys- ja turvallisuus-käyttäytymisestään. Kotiin vietävien palvelujen rooli korostuu.

2. Johdamme osaamista, työkykyä ja hyvinvointia

Työhyvinvointia lisäävät keinot ja ammatillista kehittymistä tukevat ratkaisut ovat henkilöstöön kohdistuvassa päätöksenteossa keskiössä. Toiminnan tavoitteille asetetaan mittareita, joiden perusteella johtamista kehitetään.

3. Toimimme kestävän tehokkaasti

Toimintamme perustuu tiedolla johtamiseen, ennakoivaan toimintamalliin ja reaaliaikaiseen toiminnan ja talouden seurantaan.

4. Uudistamme rohkeasti

Pyrimme organisaationa ketteryyteen, jonka avulla vastaamme nyky-yhteiskunnan nopeasti muuttuviin palvelutarpeisiin. Toimialueelle se tarkoittaa sopeutumista muutoksiin, joustamista toimintatavoissa sekä yhteistyötä yli toimialuerajojen.

3.4.3 Järjestämissuunnitelman mukaiset tavoitteet

Arjen turvallisuus, terveyden edistäminen ja ennaltaehkäisy

- Akuutinhoidon ja pelastuksen palvelut luovat perustan turvallisuudelle tarjoamalla apua niin arjessa kuin hädän hetkellä.

Palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti ja vaikuttavasti

- Toiminta toteutetaan talousarvion mukaisena.

Digi- ja etäpalvelujen kehittäminen

- Tilannekeskuksen rooli kotiin vietävien terveydenhuollon palveluiden koordinoinnissa on keskeinen. Palveluja pyritään kehittämään laajasti hybridiuhat, kyberturvallisuus ja tietosuoja huomioiden.

Arvostava ja valmentava lähijohtaminen

- Käynnissä oleva johtamisen kulttuurin muutos tavoittelee arvostavaa ja valmentavaa lähijohtamista

3.4.4 Järjestämissuunnitelman mukaiset toimenpidesuunnitelmat toimialueella

Järjestämissuunnitelman ensimmäisen aallon toimenpiteet:

1. Ensihoidon monituottajamallin käyttöönotto
2. Kotiin vietävien terveydenhuollon palveluiden vahvistaminen
3. Digitaalisen asiointin lisääminen päivystysalueella
4. Pelastustoimen palvelutasopäätös

Järjestämissuunnitelman toisen aallon toimenpidesuunnitelma:

- Päivystysalueen päiväaikainen PTH-triage omaksi toiminnaksi
- Soten ja pelan yhteinen johtokeskus
- Akuutti-palvelualueelle digitaalinen perehdyttämisohjelma
- Pelastuksen synergia HVA:n akuutti-palvelualueen ulkopuolisiin toimijoihin
- Akuutinhoidon ja pelastuksen kenttäjohtojärjestelmän kehittäminen

3.4.5 Palvelualueiden kuvaus, toimintasuunnitelma, taloussuunnitelma

Akuutinhoidon ja pelastuksen palvelut koostuvat kahdesta eri palvelualueesta. Akuutinhoidon palvelualueella on neljä erillistä palveluyksikköä: akuutti kotisairaala ja tilannekeskus, ensihoito, päivystyspalvelut ja teho- ja valvontaosasto.

Akuutinhoidon palvelualue

Akuutti kotisairaala tuottaa maakunnalliset terveydenhuollon akuutit kotiin vietävät palvelut ja tekee tiivistä yhteistyötä päivystysalueen kanssa. Kotisairaaloiminnan perustehtävänä on tuottaa akuuttia sairaalatasoista hoitoa, jota voidaan toteuttaa turvallisesti asiakkaiden kotona. Akuutin kotisairaalan toimintaa on käytettävissä koko maakunnan alueella Kajaanin, Kuhmon, Sotkamon ja Suomussalmen toimipisteistä käsin.

Toimintasuunnitelma

Tavoitteena on lisätä akuutti kotisairaalan osuutta muutoin vuodeosastohoitoa tarvitsevien potilaiden keskuudessa. Sitä mukaa kun kotisairaalan potilasmäärä lisääntyy, niin myös resursseja kohdennetaan toimintaan enemmän. Ennen hyvinvointialuetta akuutti kotisairaala toteutettiin kuntakohtaisesti vaihtelevilla käytännöillä ja resursseilla. Hyvinvointialueen myötä kotisairaala toimii koko maakunnan alueella yhden johdon alaisuudessa. Toiminnan käynnistymisvaiheessa on tärkeää levittää tietoisuutta kotisairaaloiminnasta ja saada potilasmäärä kotisairaalassa lisääntymään.

Taloussuunnitelma

Talous täsmentyy ensimmäisen kokonaisen toimintavuoden jälkeen. Aikaisempia kustannuksia ei ole pystytty luotettavasti keräämään vertailukohtaksi. Alkuvaiheessa toimintakulttuurin luominen ja toiminnan edellytyksenä olevat kalustoinvestoinnit näkyvät taloudessa.

Tilannekeskus kokoaa alkuvaiheessa yhteen kansalaisten 116117-puhelinpalvelut ja ensihoidon D-tehtävien puhelinohjauksen sekä koordinoi akuutteja kotiin vietäviä palveluita. Toiminnan tavoite on vähentää päällekkäistä toimintaa ja järjestää oikea-aikainen oikeanlainen apu potilaan luokse. Jatkossa toimintaa pyritään laajentamaan kattamaan entistä suurempi osa puhelimella tehtävistä terveydenhuollon palveluista.

Toimintasuunnitelma

Tilannekeskus on aloittanut toimintansa 11.9.23. Tarkoituksena on laajentaa toimintaa askel kerrallaan kattamaan myös muita hyvinvointialueen toimintoja, jotka sopivat tilannekeskuksen tehtäviksi. Keskeisenä tavoitteena on ensihoidon kiireettömien D-tehtävien puhelinkäsittelyllä vapauttaa ensihoidon resursseja kiireellisimpiin ensihoidon tehtäviin. Tilannekeskuksen rooli kotisairaalan koordinoimisessa on tärkeä, jotta saadaan käyttöön sama toimintamalli koko hyvinvointialueella.

Taloussuunnitelma

Talous täsmentyy ensimmäisen kokonaisen toimintavuoden jälkeen, koska aikaisempaa vertailukohtaa ei ole. Tilannekeskuksen henkilöstö on siirtynyt vakansseineen akuuttihoidon palvelualueen muista palveluyksiköistä tilannekeskukseen, eikä uusia vakansseja ole perustettu.

Ensihoitokeskus huolehtii alueellaan ensihoitopalvelusta sekä ambulanssilla suoritetuista sairaalasiirroista. Ensihoitopalvelu on riskiluokitukseen perustuvaa, tasa-arvoista sekä vaikuttavuudeltaan korkeatasoista ensihoitopalvelua koko Kainuun alueella.

Toimintasuunnitelma

Ensihoito siirtyy hyvinvointialueella monituottajamalliin, jolloin ensihoitokeskus luopuu neljän yksikön osalta omasta toiminnasta ja tilalle tulee ostopalvelu. Kyseessä on merkittävä toiminnallinen muutos, joka vaikuttaa myös yöaikaiseen valmiuteen vähentävästi.

Taloussuunnitelma

Monituottajamallin ja yöllisen valmiuden laskun avulla on arvioitu ensihoidon kustannusten laskevan n. 1,5 miljoonaa euroa verrattuna puhtaasti omana toimintana nykyvalmiudella toteutettavaan ensihoitoon vuonna 2024. Tilannekeskuksen D-tehtävien käsittely vähentää ambulanssikuljetuksia ja tätä kautta myös KELA:n tuotto tulee pienenemään. Mahdollisuuksien mukaan ensihoidon ja pelastuksen yksiköitä pyritään sijoittamaan samoihin tiloihin, jolla kyetään vähentämään kertyviä tilavuokratustannuksia.

Yhteispäivystyksessä hoidetaan kaikkien erikoisalojen potilaita, joiden hoidon tarve on arvioitu akuutiksi eli hoitoa ei voida siirtää seuraavaan päivään tai viikonlopun yli. Päivystys on auki kaikkina vuorokauden aikoina.

Toimintasuunnitelma

Yhteispäivystyksen käyttö on vertaisarvioinnin perusteella runsaampaa kuin muilla vertaisarvioinnin piirissä olevilla alueilla. Osasyynä on kattavan kiire-vastaanottojärjestelmän puuttuminen perusterveydenhuollosta. Tavoitteena on yhteistyössä perusterveydenhuollon kanssa luoda järjestelmä, jossa potilaat ohjautuvat vaikean kiireellisuuden mukaan oikeaan hoitoon. Tässä mallissa avainasemassa on toimiva kiirevastaanottojärjestelmä.

Taloussuunnitelma

Päivystysalueen toiminta on varsin vakioitua, jonka vuoksi myös toimintakulut ovat varsin tarkasti ennakoitavissa. Ostopalveluna toimivan PTH-triagen palvelutuottaja nosti kuitenkin merkittävästi ostopalvelun hintaa yleisen kustannuskehityksen perusteella vuodelle 2024 ja tämä tulee näkymään ostopalvelun kohonneena vuosikustannuksena.

Teho- ja valvontaosastolle on keskitetty keskussairaalan kaikki vähintään valvontatasoista hoitoa tarvitsevat potilaat erikoisalasta riippumatta aina vaatimaan tehohoitoon saakka. Teho- ja valvontaosastolla hoitotyön tehtävänä on taata potilaille hänen tarpeistaan lähtevää yksilöllistä, kokonaisvaltaista, turvallista ja inhimillistä hoitoa.

Toimintasuunnitelma

Teho-valvontaosaston kuormituksessa on runsaasti vaihtelua ja raskaiden tehohoitoa tarvitsevien potilaiden osuus on vähentynyt viime vuosina merkittävästi. Kuormituksen vaihtelua on tasattu tekemällä hoitohenkilökunnan osalta avunantoa muihin palveluyksiköihin. Raskasta tehohoitoa vaativien potilaiden vähentyminen on korvaantunut kevyemmällä valvontapotilailla, joka asettaa haasteita osaamisen ylläpidolle ja vaatii systemaattisen koulutuksen hoitohenkilöstölle.

Taloussuunnitelma

Talouden osalta teho-valvontaosasto on vakioitua toimintaa, jossa henkilöstökulut ovat suurin kuluerä. Talouden kehitys on ollut verrannollinen yleiseen kustannuskehitykseen eikä varsinaisia yllätyksiä ole odotettavissa, ellei pandemia tai jokin muu odottamaton kokonaisuus muuta toiminnan sisältöä merkittävästi.

Pelastuksen palvelualue

Pelastuksen palvelualueella on kolme palveluyksikköä: pelastus, riskienhallinta ja väestönsuojelu ja varautuminen.

Pelastustoiminnalla tarkoitetaan paloasemien henkilöstön suorittamia kiireellisiä pelastustehtäviä ja niihin varautumista. Tyypillisiä pelastustoimen tehtäviä ovat liikenneonnettomuudet, tulipalot ja erilaiset pelastustehtävät. Pelastuslaitos ylläpitää Kainuun alueen turvallisuustilannekuvaa ja välittää sitä eteenpäin hyvinvointialueelle ja Kainuun kunnille. Pelastustoimen yksiköt ovat myös osa porrastettua ensihoidon palvelujärjestelmää toimimalla hätäkeskuksen vasteissa ensivasteyksiköinä.

Toimintasuunnitelma

Pelastuslaitos toteuttaa lakisääteisiä palveluja palvelutasopäätöksen mukaisesti. Pelastustoimen resurssit ovat riittävät siten että hyväksytyssä palvelutasopäätöksessä päätetty palvelutaso pystytään toteuttamaan, niin normaali-, kuin häiriö- ja poikkeusoloissa.

Taloussuunnitelma

Pelastustoimen palvelut suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne vastaavat mahdollisimman kustannustehokkaasti palvelutason mukaista yhdenvertaista ja laadukasta palvelua.

Riskienhallinnan tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien määrän vähentäminen sekä onnettomuuksista aiheutuvien henkilö-, omaisuus- ja ympäristövahinkojen rajoittaminen. Keskeisiä riskienhallinnan tehtäviä ovat palotarkastustoiminta, turvallisuusviestintä, kemikaalivalvonta ja onnettomuusuhkien ja onnettomuuksien määrän ja syiden kehityksen seuranta sekä tarvittaviin toimenpiteisiin ryhtyminen onnettomuuksien ehkäisemiseksi.

Toimintasuunnitelma

Onnettomuuksien ehkäisyn päämääränä on vähentää onnettomuuksien määrää ja niiden seurausvaikutuksia. Se järjestetään riskeihin perustuen laadukkaasti ja vaikuttavasti. Kainuulaisten valmiuksia onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja onnettomuuksien seurannaisvaikutusten vähentämiseksi edistetään tehokkaalla turvallisuusviestinnällä ja valvonnalla. Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimijoiden sekä Kainuun kuntien kanssa tehdään yhteistyötä toimintakyvyltään heikentyneiden ihmisten onnettomuuksien ehkäisyssä.

Taloussuunnitelma

Valvonnan palvelut suunnitellaan ja toteutetaan siten, että lakisääteiset tehtävät kyetään hoitamaan ja palvelulla vastataan kustannustehokkaasti turvallisuuden parantamiseen Kainuun alueella.

Väestönsuojelu ja varautuminen kattavat toiminnan, jolla tähdätään ihmisten ja omaisuuden suojaamiseen sekä pelastustoimeen poikkeusoloissa. Tyypillisiä väestönsuojelullisia tehtäviä normaalioloissa ovat poikkeusoloja koskeva suunnittelu, suojarakenteiden rakentaminen, johtamis-, valvonta- ja hälytysjärjestelmien sekä tietoliikenneyhteyksien ylläpito ja yleinen varautuminen poikkeusolojen evakointeihin, väestön huoltoon sekä raivaus- ja puhdistustoimintaan.

Toimintasuunnitelma

Normaali- sekä poikkeusolojen uhkamallien edellyttämiin väestön suojaamisjärjestelyihin ja oman toiminnan jatkuvuuden hallintaan varaudutaan suunnitelmallisesti. Pelastustoimi tekee yhteistyötä muiden toimijoiden

kanssa väestön suojaamisessa. Väestöä pyritään suojaamaan väestön varoittamisen-, siirtojen, suojavaistöjen ja väestönsuojien käytön suunnittelun avulla. Esiintyvien uhkien arviointia toteutetaan suunnitelmallisesti.

Taloussuunnitelma

Väestönsuojelun palvelut suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä siten, että ne vastaavat mahdollisimman kustannustehokkaasti palvelutason mukaista yhdenvertaista ja laadukasta palvelua.

3.4.6 Toimialueen talousarvio

Taulukko 11. Akuuttihoidon ja pelastuksen toimialueen talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2025–2027

Akuuttihoidon ja pelastuksen palvelut	TA 2024	KS 2023	TS 2025	TS 2026	TS 2027	KS ed.vuosi - TA suun.vuosi
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
MYYNITUOTOT	3 008	2 072	3 007	3 008	3 007	-937
MAKSUTUOTOT	1 249	2 075	1 171	1 172	1 171	826
TUET JA AVUSTUKSET	2 800	2 601	2 799	2 800	2 799	-200
MUUT TOIMINTATUOTOT	48	5	47	48	47	-43
TOIMINTATUOTOT	7 105	6 752	7 024	7 028	7 024	-353
HENKILÖSTÖKULUT	-29 630	-29 047	-27 935	-29 630	-31 226	583
PALVELUJEN OSTOT	-6 666	-6 445	-6 286	-6 667	-7 026	221
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2 413	-3 457	-2 275	-2 413	-2 543	-1 044
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 214	-3 065	-1 145	-1 214	-1 280	-1 851
TOIMINTAKULUT	-39 923	-42 014	-37 641	-39 924	-42 075	-2 091
TOIMINTAKATE	-32 818	-35 262	-30 617	-32 896	-35 051	-2 444

Akuuttihoidon ja pelastuksen palvelut muodostavat hyvinvointialueella arjen turvallisuuden vahvan tukiverkon. Iso osa toimialueen tehtävistä on aikakriittisiä liittyen joko sairaalan ulkopuolisiin ensihoidon tai pelastuksen tehtäviin tai sairaalan sisällä tapahtuvaan toimintaan päivystysalueella tai teho-valvontaosastolla. Lyhyen aikavälin toiminnalliset muutokset eivät ole mahdollisia ilman riskiä tukiverkon peittämiseen.

Toimialueen tuotot:

- Myyntituotot
  - Ulkopaikkakuntalaisten käynnit päivystysalueella
  - Vakuutusyhtiöiden ja valtion kustantamat käynnit päivystysalueella
  - Puolangan ensihoito
- Maksutuotot:
  - Palvelumaksut kotisairaalassa, ensihoidossa ja päivystysalueella
- Tuet ja avustukset
  - Ensihoidon KELA-tuotto

Toimialueen kulut:

- Henkilöstökulut
  - o Toimialueen HTV2 kertymä n. 360–370.
  - o Ensihoidon monituottajamalliin siirtyminen vähentää henkilöstökuluja noin miljoona euroa vuonna 2024. Palkankorotusten vuoksi TA 24 on silti 0,6 miljoonaa euroa suurempi kuin KS 2023.

- Tyhjiin vakansseihin ei ole budjetoitu tekijöitä. Mikäli pelastuksen rekrytointi tuottaa tulosta tyhjiin vakansseihin, niin henkilöstökuluissa on nousupotentiaalia.
- Palvelujen ostot
  - Ensihoidon monituottajamalli nostaa merkittävästi palvelujen ostoja toimialueella, mutta vastavasti sekä henkilöstökulut että muut momentit laskevat.
- Aineet, tarvikkeet, tavarat
  - Koko toimialueella TA24 on laadittu minimikulutuksen mukaan, jolla pystytään kuitenkin toteuttamaan vielä normaali toiminta
- Muut toimintakulut
  - Vuokrat ovat siirtyneet toimialueen omasta talousarviosta hyvinvointialueen omalle momentille. Vuokrien osuus on aikaisemmin ollut toimialueella n. 1,3 miljoonaa euroa.
  - Muiden toimintakulujen osalta vuokrien lisäksi toimintakuluja on vähennetty 0,5 miljoonaa euroa.
- Toimintakulut ovat laskeneet talousarviossa 2,1 miljoonaa, joista vuokrien osuus on merkittävä. Palkankorotukset nostavat henkilöstökuluja niin merkittävästi, että ensihoidon monituottajamalliin siirtymisestä huolimatta henkilöstökulut nousevat. Kaikkien muiden toimintakulujen osalta on pyritty suunnittelemaan toimintakulut minimikulutuksen pohjalta.

3.4.7 Mittarit

Taulukko 12. Akuuttihoidon ja pelastuksen toimialueen mittarit

Yksikkö	Mittari	Tavoite	Toteuma
Akuutti kotisairaala ja tilannekeskus	Asiakastyytyväisyys		
	TIKE-kontaktit		
	Kotsa-tehtävämäärät		
	116117-puhelut		
	D-tehtävien jakautuminen eri toimijoille		
Ensihoito	Asiakastyytyväisyys		
	Tehtävämäärät ja niiden jakauma kiireellisyyden mukaan (ml. X-tehtävät)		
	Tavoittamisajat kvartaaleittain		
Päivystys	Asiakastyytyväisyys		
	Päivystyskäynnit		
	Läpimenoaika		
	Uusintakäyntien määrä		
	Runsaasti palvelua käyttävien määrä kvartaaleittain		
Teho-valvonta	Asiakastyytyväisyys		
	Hoitojaksot		
	MET-toiminta		
Pelastus	Henkilöstön sisääntulo ja poistuma kvartaaleittain		
	Ylitöiden kertymä kvartaaleittain		

	Riskiruutujen tavoittaminen 1+3 vahvuudella (2 kk välein)		
Riskienhallinta	Asiakaspalautteet Valvonnasta sekä Tuvista		
	Valvontasuoritteet (suhteessa tavoitteeseen / kvartaaleittain)		
	Turvallisuusviestinnän prosenttita-voitteet 15%/asukasku/a		

Toiminnan mittarit ovat vielä osaltaan vakiintumatta ja ovat valmisteilla toimialueen johtoryhmässä loppuvuoden aikana.

3.5 Sosiaali- ja perhepalvelut

3.5.1 Toimialueen kuvaus

Sosiaali- ja perhepalvelujen tehtävänä on tukea kuntalaisia eri elämänvaiheissa ja tilanteissa, kuten lasten kasvuun, koulunkäyntiin, vanhemmuuteen, arjen hallintaan, työllistymiseen, toimeentuloon, maahanmuuttoon, omaishoittoon ja vammaisten henkilöiden palveluihin liittyvissä kysymyksissä. Palvelut on tarkoitettu kaikille ikäryhmille.

3.5.2 Hyvinvointialueen strategisten linjausten toteutuminen toimialueella

1. Teemme yhdessä ihmiseltä ihmiselle

Turvataan, että asiakkaat saavat tukea ongelmiinsa oikea aikaisesti lainsäädännön tavalla. Asiakkaan palvelutarve kartoitetaan moniammatillisesti ensimmäisestä yhteydenotosta alkaen. Järjestämme palvelut yksilöllisen palvelutarpeen mukaisesti asiakkaan etu edellä. Asiakkaan osallisuus varmistetaan prosessiin joka vaiheessa ja seuraamme palvelun vaikutusta sekä tarkistamme palvelua tarpeen mukaan. Asiakas on keskiössä ja hänet kohdataan ainutkertaisena oman elämänsä haltijana.

2. Johdamme osaamista, työkykyä ja hyvinvointia

Toimimme valmentavan johtamisen periaattein organisaation joka tasolla ja osallistamme henkilökuntaa toimintaa koskevassa päätöksenteossa. Tarjoamme työkykyä ja osaamista vastaavaa työtä ja kannustamme kouluttautumiseen.

3. Toimimme kestävän tehokkaasti

Toimimme kustannustietoisesti läpi koko asiakasprosessin. Tarkastelemme palveluiden tuottamistapaa ja henkilöstömääriä säännöllisesti. Laskemme omalle palvelutuotannolle hinnan ja vertaamme oman palvelutuotannon ja ostopalveluiden hintakehitystä. Kustannustietoisuutta lisätään organisaation jokaisella tasolla. Kilpailutamme palveluja. Seuraamme toimialueen ja palvelualueiden taloutta ja reagoimme ennusteisiin. Pyrimme ennakoimaan palvelutarvetta ja toimimaan ennalta ehkäisevästi.

4. Uudistamme rohkeasti

Tarkastelemme omia toimintojamme säännöllisesti ja kriittisesti katselmuksien ja omavalvonnan avulla, muutamme toimintatapoja tarvittaessa ja huomioimme asiakaspalautteen. Kokeilemme uusia toimintatapoja ja kuulemme henkilöstöä. Kehitetään ennaltaehkäiseviä palveluja ja varhaisentuen toimintamalleja yhteistyössä kehittämissyksikön hanketyön ja muiden toimialueiden kanssa. Edistämme ja ylläpidämme kuntalaisten toimintakykyä, sosiaalista hyvinvointia, turvallisuutta ja osallisuutta hyödyntämällä erilaisia sähköisiä/digipalveluita.

3.5.3 Järjestämissuunnitelman mukaiset tavoitteet

- Perustason palvelut vahvistuvat
- Palvelutarpeeseen vastataan oikea-aikaisesti ja asukkaiden omatoimisuutta tuetaan
- Palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti ja vaikuttavasti
- Työvoiman saatavuus paranee ja poistuma vähenee

3.5.4 Järjestämissuunnitelman mukaiset toimenpidesuunnitelmat toimialueella

Järjestämissuunnitelman ensimmäisen ja toisen aallon tavoitteet

Toimialueella jatketaan varhaisen tuen ja peruspalvelujen vahvistamista talousarvioon varattujen määrärahojen puitteissa. Tavoitteena on raskaampien palvelujen tarpeen vähentäminen ja kodin ulkopuolelle sijoitettujen asiakkaiden määrän pienentäminen.

Palvelurakenteen keventämisessä huomioidaan digi- ja etäpalvelut. Sosiaalityötä kehitetään ja sosiaalityön sekä sosiaaliohjauksen rakenteita uudistetaan. Valmistellaan ja otetaan käyttöön sijoitusprosessin päätöksentekomalli, jonka odotetaan tuovan säästöjä toimialueelle. Lisäksi laajennetaan Pohjoisen yhteistoiminta-alueen yhteistyötä.

Tarkistetaan sosiaalipalvelujen palveluverkko hyvinvointialueen palveluverkon uudistamisen yhteydessä (tilat ja toiminnot huomioiden). Aloitetaan myös Lastenkodin ja vammaisten lasten yksikön suunnittelu. (huomioiden turvakoti ja sosiaalipäivystys). Tarkistetaan toimintayksiköiden ja sosiaalityön henkilöstömitoitukset minimiin.

Toimitaan kustannustehokkaasti ja tavoitteellisesti sekä vertaillaan palvelujen tuotantotapoja ja tarkistetaan palvelujen myöntämisperusteet.

3.5.5 Palvelualueiden kuvaus, toimintasuunnitelma, taloussuunnitelma

Sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen palvelualue

Palvelualue sisältää aikuisten sosiaalityön, lapsiperheiden sosiaalityön ja vammaisten sosiaalityön palveluyksiköt. Sosiaalityön- ja sosiaaliohjauksen alueella arvioidaan asiakkaiden palveluntarvetta, tehdään palvelu- ja asiakassuunnitelmia sekä viranhaltijapäätöksiä.

Aikuisten sosiaalityö: Aikuisten sosiaalityössä autetaan sosiaalisen tai taloudellisen tuen ja palvelun tarpeessa olevia kuntalaisia. Asiakkaita tuetaan esim. arjen hallintaan, työllistymiseen, asunnottomuuteen, velkaantumiseen, yksinäisyyteen, eläkkeelle siirtymiseen, kriisitilanteisiin, väkivaltaan, sosiaaliturvaan, päihde- ja mielenterveysongelmiin tai muuhun elämän solmukohtaan liittyvissä asioissa. Aikuisten sosiaalityö vastaa myös maahanmuuttopalvelujen sosiaalityöstä sekä ikäihmisten omaishoidosta ja ikäihmisten perhehoidosta.

Lapsiperheiden sosiaalityö: Lapsiperheiden sosiaalityössä turvataan lapsen oikeus turvalliseen kasvuun, kehitykseen ja erityiseen suojeluun huomioiden lapsen etu. Perheitä tuetaan ja neuvotaan erilaisissa elämän kriisitilanteissa ja myönnetään erilaisia palveluja perheen tuen tarpeisiin. Yksilö- ja perhekohtaista lastensuojelua ovat avoimuuden tukitoimenpiteet, huostaanotto ja sijaishuolto sekä jälkihuolto. Lisäksi lapsia ja perheitä tuetaan sosiaalihuoltolain mukaisilla palveluilla. Lastensuojelun työskentelyssä korostuu lapsen ja perheiden palveluiden koordinaatio ja yhteensovittaminen lasta ja perhettä tukevaksi.

Vammaisten sosiaalityö: Vammaisten sosiaalityössä kehitysvammapalveluihin ja vammaispalveluihin kuuluu vammaisten henkilöiden itsenäisen elämän turvaaminen. Palveluilla vastataan vammaisen henkilön päivittäisen elämän, asumisen, liikkumisen ja päivän aikaisen toiminnan palvelutarpeisiin, mikäli niihin ei voida vastata sosiaalihuoltolain mukaisin palveluin. Kehitysvammapalveluilla tuetaan kehitysvammaisia henkilöitä ja heidän perheitään elämän eri vaiheissa esimerkiksi asumispalveluilla sekä työ- ja päivätoiminnoilla. Vammaispalvelulain mukaisia palveluja ovat esimerkiksi henkilökohtainen apu, kuljetuspalvelut, asuntoon kuuluvat välineet ja laitteet sekä asunnon muutostyöt, palveluasuminen ja päivätoiminta.

Omaishoidon tuen kokonaisuus muodostuu hoidettavalle annettavista palveluista sekä omaishoitajalle järjestettävästä valmennuksesta, myönnettävästä hoitopalkkiosta, vapaasta ja omaishoitoa tukevista palveluista. Omaishoidontuki on määrärahasidonnainen palvelu, joka perustuu hoidettavan palveluntarpeen arviointiin. Omaishoidontukea järjestään ikäihmisille (yli 65 v.), vammaisille (alle 65 v.) ja sairaille aikuisten sosiaalityöstä ja vammaisten sosiaalityöstä.

Toimintasuunnitelma

- Asiakkaiden lakisääteiset palvelutarpeen arvioinnit ja palveluja koskevat viranhaltijapäätökset tehdään määräaikoja noudattaen moniammatillisessa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.
- Asiakkaita tuetaan ensisijaisesti kotiin annettavilla palveluilla ja pyritään ehkäisemään moniammatillisella työllä ja ennaltaehkäisevillä palveluilla asiakkaiden ympärivuorokautisten palvelujen tarpeen muodostumista.
- Valmistaudutaan vammaislainsäädännön uudistukseen 1.1.2025 alkaen.
- Tarkistetaan palvelujen myöntämisperusteet.
- Panostetaan työntekijöiden rekrytointiin ja toimialueen vetovoimaisuuteen. Palvelualueella on pulaa erityisesti sosiaalityöntekijöistä. Vuodesta 2024 alkaen yhdellä lapsen asioista vastaavalla työntekijällä voi olla vastuullaan enintään 30 lasta.
- Osallistutaan lasten ja perheiden palveluiden vertaiskehittämiseen Kainuussa. Huomioidaan siitä saadut tulokset palvelujen kehittämisessä.
- Osallistutaan selvitykseen terveysosiaalityön johdon keskittämisestä muun sosiaalityön johdon yhteyteen.
- Uudistetaan sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen palvelurakenne sekä kehitetään sosiaalityötä. Selvitetään sosiaalityöntekijöiden ja sosiaaliohjaajien resurssien oikein kohdentuminen.
- Kehitetään rakenteellista sosiaalityötä yhteistyössä kaikkien toimialueiden ja palvelualueiden kanssa

Taloussuunnitelma

Palvelualueelta myönnetään asiakkaille lakisääteisiä subjektiivisia ja määrärahasidonnaisia palveluja sosiaalihuoltolain, lastensuojelulain, vammaispalvelulain, kehitysvammalain sekä omaishoidon tukilain mukaisesti. Suurimmat kustannukset koostuvat palvelujen ostoista, avustuksista ja henkilöstömenoista. Palvelualueella seurataan määrärahojen riittävyttä ja tehdään tarpeen mukaisia toimenpiteitä, mikäli määrärahat eivät ole riittävät. Subjektiiviset lakisääteiset palvelut asiakkaalle on myönnettävä, mikäli ne ovat välttämättömiä eikä asiakkaan avun tarvetta voida muutoin turvata. Henkilöstön määrää ja resurssien oikein kohdentumista seurataan ja tehdään tarpeen mukaisia muutoksia.

Talousarvion laadinnan yhteydessä veloitettiin tekemään määrärahoihin karsintoja henkilöstömenoihin ja palvelujen ostoihin. Henkilöstömenoja karsittiin sosiaalityöntekijöiden palkoista eikä palkkavarauksia ole kaikille tehty. Talousarvioon sisältyy riski, koska asiakkaiden lakisääteiset subjektiiviset palvelut on järjestettävä, vaikka määrärahat eivät ole riittävät.

Asumisen ja sosiaalisen kuntoutuksen palvelualue

Palvelualue sisältää kehitysvammaisten henkilöiden oman palvelutuotannon asumisen toimintayksiköt, lastenkoti-toiminnan, turvakotipalvelut ja sosiaalipäivystyksen sekä päivänaikaisen ja kuntouttavan toiminnan palvelut

Lastenkoti Salmila on lastensuojelun ympärivuorokautista sijaishuoltoa sekä arviointi- ja kriisityötä tuottava yksikkö. Salmilassa tehtävä työ on korjaavaa kasvatusta ja ohjausta. Tavoitteena on edistää ja ylläpitää perheen sosiaalista turvallisuutta ja toimintakykyä. Työskentely on tavoitteellista ja perustuu yhdessä perheen ja lastensuojelun sosiaalityön kanssa tehtyyn suunnitelmaan.

Turvakotipalvelut on tarkoitettu kaikille lähisuuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille henkilöille tai perheille. Turvakoti on kodinomainen paikka, jossa saa suojan väkivallalta ja apua väkivallan loppumiseksi. Turvakodissa tarjotaan akuuttiin tilanteeseen ammatillista tukea, neuvontaa ja ohjausta. Turvakodissa on henkilöstöä ympäri vuorokauden.

Sosiaalipäivystystä järjestetään ympärivuorokautisen kiireellisen ja välttämättömän avun turvaamiseksi. Päivystys on toteutettava siten, että palveluun voi saada yhteyden ympäri vuorokauden ja kiireellisiä palveluja on saatavissa kaikkina vuorokauden aikoina.

Asumisen palvelut. Vammaisille henkilöille tuotetaan avohuollon asumisen palvelua palvelutarpeen mukaisesti. Asumispalvelu voi olla ympärivuorokautista tai muuta yksilölliseen palvelutarpeeseen perustuvaa tuettua asumispalvelua omaan asuntoon tai asumisen yksikköön.

Päivä- ja työtoimintaa sekä avotyötoiminta on tarkoitettu aikuisille vammaisille henkilöille. **Kuntouttava työtoiminta** on tarkoitettu henkilöille, jotka ovat olleet työttömyyden tai muun syyn takia pitkään poissa työmarkkinoilta. Toiminnan tarkoitus on parantaa osallistujien työllistymis- tai kouluttautumismahdollisuuksia.

Toimintasuunnitelma

- Palvelualueella tuotetaan lakisääteisiä kehitysvammaisten henkilöiden asumisen ja päivä- ja työtoiminnan sekä kuntouttavan työtoiminnan palveluja sekä lastensuojelun sijaishuollon palveluja. Lisäksi järjestetään ympärivuorokautinen sosiaalipäivystys ja THL:n erillispäätöksen mukainen Oulun turvakodin etäturvakoti-toiminta (Kainuun turvakoti).
- Tehdään oman toiminnan ja ostopalveluiden asumisyksiköiden kustannusvertailu. Tarkasteluun liitetään myös henkilöstömitoituskalkulat ja luodaan säännölliset rakenteet mitoituksen tarkastelulle.
- Kevennetään asumispalvelujen rakennetta vahvistamalla tuetun asumisen palvelua myös ilta-aikoihin ja tarpeen mukaan myös viikonvaihteeseen ja pyhäaikoihin.
- Vahvistetaan tuetun asumisen henkilöstöresursseja henkilöstömitoituskalkuloiden mukaisesti.
- Otetaan käyttöön kuvapuhelimet. Selvitetään muiden digitaalisten palveluiden käytön mahdollisuuksia.
- Aloitetaan lastenkodin ja vammaisten lasten tilaselvitys. Selvitetään myös ensikoti- tai perhekuntoutuspalvelun tuottaminen.
- Järjestetään lakisääteinen päiväkeskustoiminta päihdeasiakkaille.
- Arvioidaan puhelimesta tapahtuvan sosiaalipäivystyksen järjestäminen YTA-alueen yhteistyönä.
- Arvioidaan vammaisten palveluiden palveluverkkoa.
- Arvioidaan päivä- ja työtoimintojen sisältöä, toimintamalleja ja tilatarpeita.

Taloussuunnitelma

Palvelualueella tuotetaan lakisääteisiä palveluja: tuettu asuminen, yhteisöllinen asuminen, ympärivuorokautinen palveluasuminen, päivä- ja työtoiminta, kuntouttava työtoiminta, sosiaalipäivystys, turvakotitoiminta ja lastenkoti-toiminta. Suurimman kustannuserän muodostaa henkilöstökulut, joissa näkyy palveluiden ympärivuorokautisuus. Vammaisten laitoshoidon purkamisen edellyttää vahvempaa henkilöstöresursseja joissakin yksiköissä asukkaiden käyttöhaasteiden ja työturvallisuuden vuoksi. Kehitysvammaisten asumispalveluiden rakennemuutos toteutuu palveluita kehittämällä ikäpolvien vaihtumisen myötä. Oman palvelutuotannon kustannuskehitystä seurataan.

Asumisen palveluissa on valmisteilla kuntakohtaisia muutoksia (Sotkamo). Palveluiden tuottamiseen tarvittavia tiloja arvioidaan, pyritään yhteiskäyttöön ja luovutaan tarpeettomasta tilasta. Ateria- ja puhtaanapitopalvelut sekä kuljetuspalvelut muodostavat palvelualueella ostopalvelujen suurimman kustannuserän. Seurataan kehitystä ja tehdään toimintaan tarvittavia muutoksia.

Perheiden tuki- ja ostopalveluiden palvelualue

Palvelualue sisältää kotona asumista tukevat palvelut lapsiperheiden kotipalvelun, perhetyön, oman toiminnan henkilökohtaisen avun ja tukihenkilötoiminnan sekä perheneuvola- ja opiskelijahuollon palvelut sekä osto- ja tukipalvelut.

Lapsiperheiden perhetyö ja kotipalvelu ovat lapsiperheiden auttamista ja tukemista arjessa selviytymiseksi esimerkiksi keskustelua, ohjausta, neuvontaa sekä yhdessä tekemistä. Perhetyön tarpeen perheessä voi aiheuttaa elämäntilanteen yllättävä muutos, kriisi, päihdeongelma, uupumus, lapsen käyttäytymiseen tai koulun käyntiin liittyvät ongelmat.

Lapsiperheiden ammatillinen kotipalvelu on sosiaalihuoltolain mukaista palvelua. Palvelu voi olla tilapäistä asumiseen, hoitoon ja huolenpitoon, toimintakyvyn ylläpitoon, lasten hoitoon ja kasvatukseen, muihin jokapäiväiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittamista tai niissä avustamista silloin, kun vanhempien voimavarat ovat riittämättömät. Lapsiperheiden kotipalvelu on vanhemmuuden sekä arjessa selviytymisen tukemista, joka voi olla myös konkreettista auttamista kotitöissä.

Perheneuvola tarjoaa moniammatillista kasvatus- ja perheneuvontaa. Perheneuvolassa annetaan palvelua lapsen hyvinvoinnin, yksilöllisen kasvun ja myönteisen kehityksen edistämiseksi, vanhemmuuden tukemiseksi sekä lapsiperheiden suoriutumisen ja omien voimavarojen vahvistamiseksi.

Perheoikeudellisilla palveluilla turvataan lapsen hyvinvointi ja tasapainoinen kehitys lapsen vanhempien erolanteessa. Palveluihin kuuluvat lapsen huoltoon, tapaamiseen, asumiseen liittyvät sopimukset, elatussopimukset, isyys asiat, selvitykset tuomioistuimille, tuetut ja valvotut tapaamiset sekä valvotut vaihdot sopimukset sekä adoptiioneuvonta ja -ohjaus.

Koulu- ja nuorisopsykologi auttaa lapsen ja nuoren psyykkiseen hyvinvointiin, psykologiseen kehitykseen ja oppimiseen liittyvissä kysymyksissä. Mahdollisia ongelmia pyritään selvittämään keskusteluilla ja tarvittaessa psykologisilla tutkimuksilla.

Koulukuraattori ja toisen asteen kuraattori auttaa ja tukee oppilaita ja heidän perheitään sosiaalityön keinoin. Kuraattori on psykososiaalisen työn asiantuntija ja auttaa esimerkiksi opiskeluun, ihmissuhteisiin, mielialaan ja talouteen liittyvissä ongelmissa. Kuraattorin työ tukee varhaista puuttumista, opintojen keskeytymisten vähentämistä ja syrjäytymisen ehkäisemistä.

Osto- ja tukipalveluissa tehdään lastensuojelulain mukaisen sijaishuollon laitospalveluiden, ammatillisten perhekotien ja perhehoidon sekä vammaislainsäädännön mukaisten asumispalvelujen ohjausta- ja valvontaa omassa palvelutuotannossa sekä ostopalveluissa. Em. palveluiden hankinta- ja sopimusyhteistyö kuuluu tälle palveluyksikölle.

Osto- ja tukipalveluista annetaan **toimistopalvelua** koko toimialueelle ja myönnetään **ennaltaehkäisevää toimeentulotukea**.

Perhehoito on hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Yksikkö rekrytoi ja valmentaa lastensuojelun perhehoitajia ja **tukiperheitä** ja laatii perhehoitajan ja Kainuun hyvinvointialueen välisen toimeksiantosopimuksen

Toimintasuunnitelma

- Kirkastetaan opiskeluhuollon psykologien tehtäviä työssä jaksamisen parantamiseksi ja alan vetovoimaisuuden lisäämiseksi. Selvitetään myös opiskeluhuollon psykologian järkevä sijoittuminen organisaatiossa. Alueella on pulaa perheneuvolan psykologeista sekä opiskeluhuollon koulu- ja nuorisopsykologeista. Opiskeluhuollon psykologilla saa olla enintään 780 oppilasta.
- Hankitaan PRIDE-valmennus 6–7 uudelle perhehoitajalle.
- Vahvistetaan lapsiperheiden kotipalvelua, perhetyötä ja perhehoitoa määrärahojen sallimissa puitteissa
- Koulutetaan lapsiperheiden kotipalvelun työntekijöitä kuntouttavaan työotteeseen.
- Uudistetaan lapsiperheiden kotipalvelun myöntämisperusteet.
- Selvitetään tukihenkilötoiminnan aloittaminen osittain omana toimintana.
- Kehitetään perheneuvolan asiakkuusprosessit.
- Kehitetään perheoikeudellisten palveluiden toimintaa.

Taloussuunnitelma

Palvelualueen taloussuunnitelma perustuu lakisääteisten palvelujen turvaamiseen. Suurimpia kuluja ovat henkilöstömenot ja asiakaspalveluiden ostot. Avoimia vakansseja, joihin ei ole varattu määrärahaa, on opiskeluhuollon psykologipalveluissa ja perheneuvolassa. Mikäli psykologeja on saatavilla, avoimiin vakansseihin palkataan työntekijä, sillä psykologipalveluiden ostohinnat ovat korkeita. Riskinä on, että vammaisten asumispalveluihin ja lastensuojelun sijaishuoltoon varatut määrärahat ylittyvät, koska asiakkaiden palveluntarve on tullut vaativammaksi. Määräraharavauksia on tehty asiakkaiden palvelusuunnitelmien ja hakemusten mukaisesti. Vammaisten asumispalveluiden tarve on pitkäaikaista, jolloin poistuma on vähäistä.

3.5.6 Toimialueen talousarvio

Alueella on erityislainsäädännön palveluja, joihin on asiakkailta subjektiivisia oikeuksia, tällöin palvelut tulee järjestää asiakkaille määrärahatilanteesta riippumatta. Lisäksi on huomioitava, että asiakkaille on kertynyt kasaantunut palveluvelkaa.

Vuoden 2024 talousarvio on laadittu tiukaksi perustuen kuluvan vuoden ennusteeseen sekä arvioon asiakkaiden palveluntarpeesta. Ennusteessa ei ole huomioitu uusia veloitteita kuten päihdeasiakkaiden päiväkeskuspalvelua ja henkilöstömitoituksia sekä valvontalain uudistusta eikä vuoden 2023 aikana valmisteltuja toimia, joiden kulut tulevat esille loppuvuodesta. Näitä ovat mm. Henkilöstön rekrytoinnit avoimiin virkoihin ja Oima järjestelmän käytön laajentaminen sekä järjestämissuunnitelman ensimmäisen aallon toimenpiteet. Toimialueella hyödynnettiin vakauttamismäärärahaa mm. Oima järjestelmän käyttöönnotossa ja Lastenkodin selvitystyössä.

Henkilöstökuluista on karsittu lapsiperheiden kotipalvelun ja perhetyön lisäämiseen varatut resurssit. Lisäksi sosiaalityöntekijöiden palkkoja on varattu arvioidun täyttöasteen mukaisesti, virat tullaan täyttämään, jotta saadaan turvattua lainmukaiset palvelut ja mitoitukset. Keskustelua on aiheuttanut kuluvan vuoden ennusteen ja vuoden 2024 esityksen mukainen kulujen kasvu. Tarkastelun perusteella voidaan todeta, että palkkavaraukset pohjautuvat työsopimuksiin, virkamääräyksiin ja rekrytointiprosesseihin. Toki tehtävien avautuessa jää aikoja, jolloin vakanssilla varattua palkkavarausta ei käytetä. Kehitysvammapalveluista on vähennetty asiakkaiden hoitorinkeihin varattuja määrärahoja.

Asiakaspalvelujen ostojen määrärahavarausta on vähennetty talousarvion ensimmäisestä suunnitelmasta. Asiakkaiden palveluntarpeiden toteutuminen voi vaihdella, huomioiden äkilliset palveluntarpeen lisäykset ja poistumat. Kehittämistoimilla ja vakauttamisen määrärahaesityksillä pyritään vahvistamaan peruspalveluja, siten että vältytään raskaampien palvelujen tarpeen kasvulta. Lisäksi otetaan sijoitusprosessin päätöksentekomalli, toiminnalla tavoitellaan kustannusten laskua.

Omaishoidontuen varausta on vähennetty kuluvan vuoden tasolle, lisäksi valmistellaan ennaltaehkäisevän ei lakisääteisen palveluluokan poistamista ja myöntämisperusteiden tarkistamista.

Toimialueella tulisi voida resursoida varhaisen tuen ennaltaehkäiseviin palveluihin ja kustannusten kasvun taittamiseen.

Taulukko 13. Sosiaali- ja perhepalveluiden toimialueen talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2025–2027

Sosiaali- ja perhepalvelut	TA 2024	KS 2023	TS 2025	TS 2026	TS 2027	KS ed.vuosi - TA suun.vuosi
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
MYYNNTITUOTOT	81	192	81	81	81	111
MAKSUTUOTOT	3 598	3 798	3 596	3 596	3 596	200
TUET JA AVUSTUKSET	438	267	437	437	437	-170
MUUT TOIMINTATUOTOT	1 378	1 452	1 378	1 378	1 378	74
TOIMINTATUOTOT	5 495	5 709	5 492	5 492	5 492	214
HENKILÖSTÖKULUT	-27 035	-27 633	-25 620	-26 413	-28 639	-599
PALVELUJEN OSTOT	-33 954	-36 181	-32 012	-33 003	-35 784	-2 227
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-689	-813	-650	-670	-727	-124
AVUSTUKSET	-9 040	-10 098	-8 391	-8 651	-9 380	-1 057
MUUT TOIMINTAKULUT	-813	-4 134	-766	-790	-856	-3 321
TOIMINTAKULUT	-71 531	-78 858	-67 439	-69 527	-75 386	-7 327
TOIMINTAKATE	-66 037	-73 150	-61 947	-64 035	-69 894	-7 113

3.5.7 Mittarit

Taulukko 14. Sosiaali- ja perhepalveluiden toimialueen mittarit

Mittari	Yksikkö	Tavoite	Toteuma
Lakisääteisten määräaikojen toteutuminen	- aikuisten sosiaalityö <ul style="list-style-type: none"> toimeentulotuki - lapsiperheiden sosiaalityö <ul style="list-style-type: none"> THL:n mukainen lastensuojelun määräaikaseuranta - vammaisten sosiaalityö	100 %	
Henkilöstömitoitukset	- kuraattorit - koulu- ja nuorisopsykologit - THL:n asiakasmitoitus sosiaalityöntekijät (lastensuojelu)	670 as/tt 780 as/tt 30 as/tt	
Hoitopäivät	- lasten tilapäishoito - kehitysvammaisten asumispalvelut		
HTV2*	sosiaali- ja perhepalveluiden toimialue		
QWL*	- sosiaalityö ja sosiaaliohjaus - asumisen ja sosiaalisen kuntoutuksen palvelut - perheiden tuki- ja ostopalvelut		
HaiPro ilmoitusten määrä	- sosiaalityö- ja sosiaaliohjaus - asumisen ja sosiaalisen kuntoutuksen palvelut - perheiden tuki- ja ostopalvelut		
Täydennyskoulutus päivät	sosiaali- ja perhepalveluiden toimialue		
Valvontakäynnit (määrä)	<ul style="list-style-type: none"> perhehoito vammaisten palvelut lapsiperheiden palvelut 		
Muistutukset (määrä)	- sosiaalityö- ja sosiaaliohjaus - asumisen ja sosiaalisen kuntoutuksen palvelut - perheiden tuki- ja ostopalvelut		
Kantelut (määrä)	- sosiaalityö- ja sosiaaliohjaus - asumisen ja sosiaalisen kuntoutuksen palvelut - perheiden tuki- ja ostopalvelut		
Talousarvion toteutuminen euro/%	sosiaali- ja perhepalveluiden toimialue <ul style="list-style-type: none"> sosiaalityö- ja sosiaaliohjaus asumisen ja sosiaalisen kuntoutuksen palvelut perheiden tuki- ja ostopalvelut 		

3.6 Ikäihmisten palvelut

3.6.1 Toimialueen kuvaus

Ikäihmisten palvelut-toimialue koordinoi ikäihmisten palvelujen kokonaisuutta, joka on jaettu kahdelle toimialueelle ja järjestämisen tukeen. Ikäihmisten toimialueen tehtävänä on osaltaan vastata iäkkäiden palvelutarpeiden mukaisista lakisääteisistä palveluista, sujuvista palvelupoluista sekä hyvinvointialueen omasta kotihoidon palvelujen ja asumispalvelujen tuotannosta. Palvelujen kehittämistä tehdään tiiviissä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Toimialueen keskeiset toiminnalliset linjaukset

- Edistää asiakkaan hyvinvointia ja toimintakykyä sekä sujuvoittaa palvelun saatavuutta
- Tukea iäkkäiden henkilöiden asumista turvallisesti omissa kodeissaan
- Turvata palvelutarpeiden mukaiset toimintakykyä tukevat palvelut oikea-aikaisesti

Kehittää ikäihmisten palvelurakennetta ja monimuotoisuutta, mm. edistää osaltaan yhteisöllistä asumista (sosiaali- huoltolaki §21b) ja ikäystävällisiä asumis- ja palveluratkaisuja yhteistyössä kuntien kanssa

3.6.2 Hyvinvointialueen strategisten linjausten toteutuminen toimialueella

1. Teemme yhdessä ihmiseltä ihmiselle

Osallistamme asiakkaan ja hänen omaisensa ja/ tai läheisensä palvelun suunnitteluun ja toteuttamiseen. Tunnistamme ja tuemme asiakkaan voimavaroja hänen itsemääräämisoikeuttaan kunnioittaen.

2. Johdamme osaamista, työkykyä ja hyvinvointia

Kiinnitämme huomiota henkilöstön osaamisen varmistamiseen perehdytystä kehittäen ja niin, että osaaminen vastaa asiakkaiden tarpeita ja toimintaympäristön muutostarpeita. Vahvistamme omavaltavontaan liittyvää osaamista.

Edistämme ja tuemme henkilöstön työkykyä ja hyvinvointia. Kiinnitämme huomiota ja turvaamme asiakkaiden palvelutarpeiden edellyttämän henkilöstöresurssien määrän, seuraamme mitoitusten toteutumista. Edistämme henkilöstön saatavuutta ja pysyvyyttä yhteistyössä henkilöstömme, opiskelijoiden ja oppilaitosten kanssa.

Toimimme työhyvinvointia edistävasti sekä ylläpidämme avointa ja osallistavaa vuorovaikutusta.

3. Toimimme kestävästi tehokkaasti

Hyödynnämme tiedolla johtamista, tarkastelemme toimintatapojen vaikuttavuutta ja kokonaistaloudellisuutta.

4. Uudistamme rohkeasti

Toimintaamme asiakaslähtöisesti yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Uudistamme sekä kokeilemme rohkeasti ja ketterästi erilaisia toimintatapoja. Toimimme aktiivisessa vuorovaikutuksessa tuoden esille ikäihmisten näkökulman palvelujen kehittämisessä.

3.6.3 Järjestämissuunnitelman mukaiset tavoitteet

1. Palvelurakenteen keventäminen
2. Hoivateknologian vahvistaminen
3. Palvelutarpeen mukainen henkilöstön käyttö
4. Yksiköiden kannattavuus

3.6.4 Järjestämissuunnitelman mukaiset toimenpidesuunnitelmat toimialueella

Palvelurakenteen keventämistä ohjataan tiedolla johtaan ja tavoitteellisesti yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Palvelutarpeen arviointia kehitetään mm. palvelupäätösprosessia kehittämällä (päätöksen tekijät asiakasohjauksessa), kotihoidon arviointijaksoa tehostamalla sekä arviointi- ja kuntoutusyksikön toiminnalla. Palveluvalikoimaa monipuolistetaan, yhteisöllistä asumista kehitetään yhdessä kuntien kanssa.

Hoivateknologiaa lisätään erityisesti kotihoitoon siten, että tällä pystytään tukemaan asiakkaiden omatoimisuutta ja osaltaan vastaamaan työntekijöiden kohdentamiseen lähihoivaa tarvitseville asiakkaille. Palvelutarpeen mukaiseen henkilöstön käyttöön kiinnitetään erityistä huomiota siten, että henkilöstöä kohdennetaan asiakkaiden tarpeisiin tiedolla johtaan ja hoivateknologiaa hyödyntäen. Haasteellisessa henkilöstötilanteessa tämä edellyttää mm. henkilöstön liikkuvuutta eri yksiköjen välillä. Henkilöstörakennetta tarkastellaan ja rakentamiseen tehdään tarvittavia muutoksia, joilla pystytään vastaamaan asiakkaiden palvelutarpeisiin sekä tehostamaan toimintaa mm. esihenkilörakennetta muuttamalla ja tiimejä yhdistämällä.

Toiminnan kannattavuuteen kiinnitetään huomiota ja tehdään tarvittavia toimenpiteitä, joilla voidaan hillitä kustannusten kasvua ja tehostaa yksiköiden toimintaa.

3.6.5 Palvelualueiden kuvaus, toimintasuunnitelma, taloussuunnitelma

Ikäihmisten kotihoito

Palvelualueen kuvaus

Kotihoidolla tarkoitetaan sosiaalihuoltolain §19 ja 19a mukaista palvelua, joilla huolehditaan, että henkilö suoriutuu jokapäiväiseen elämään kuuluvista toiminnoista kodissaan ja asuinympäristössään. Kotihoitoon kuuluu asiakkaan yksilöllisen tarpeen mukainen hoito ja huolenpito, toimintakykyä ja vuorovaikutusta edistävä toiminta sekä henkilön suoriutumista tukeva toiminta sekä asiakkaan palvelutarpeeseen liittyvä kotisairaanhoido.

Palvelualue vastaa omana toimintana tuotetusta kotihoidosta ja kuntouttavasta päivätoiminnasta.

Toimintasuunnitelma

Ikäihmisten kotihoidon palvelualueen keskeisenä tavoitteena on säännöllisen kotihoidon peittävyuden madaltuminen. Kuntakohtaisissa säännöllisen kotihoidon palvelujen peittävyyksissä on isoja eroja. Vuonna 2024 tavoitteena on, että säännöllisen kotihoidon palvelujen piirissä on 18,3 % 75 vuotta täyttäneistä. Palvelualueella on edelleen kehitettävä ja lisättävä teknologian hyödyntämistä palvelujen tuottamisessa. Teknologian avulla toteutetaan kotihoidon käynneistä 10 % vuonna 2024.

Ikäihmisten kuntouttavaa päivätoimintaa kehitetään laajempia asiakasryhmiä palvelevaksi. Kuntouttavan päivätoiminnan järjestämisessä käytetään myös teknologiaa (etäpäivätoiminta).

Taloussuunnitelma

Henkilöstö on suurin menoerä ikäihmisten kotihoidon palvelualueella. Kotihoidon henkilöstön saatavuus pyritään turvaamaan mm. hoivateknologian, oppilaitosyhteistyön ja kv-rekrytoinnin avulla. Kotihoidossa henkilöstöä koordinaoidaan ja kohdennetaan asiakkaiden tarpeiden mukaan (hudlaus). Esihenkilörakennetta tarkastellaan edelleen palvelualueen muutosten yhteydessä.

Hoivateknologian käyttö lisätään ja sen vahvistamisella pystytään tukemaan asiakkaiden omatoimisuutta ja osaltaan vastaamaan henkilöstön saatavuushaasteisiin sekä henkilöstön kohdentamiseen asiakkaiden tarpeiden mukaan.

Kotihoidon käytössä olevien tilojen tarvetta arvioidaan, sekä etsitään mahdollisuuksien mukaan edullisempia ja toimivampia tiloja.

Ikäihmisten asumispalvelut

Palvelualueen kuvaus

Ikäihmisten ympärivuorokautisella asumispalvelulla tarkoitetaan sosiaalihuoltolain § 21 c mukaista asumista yhteisöllistä toimintaa tarjoavassa esteettömässä ja turvallisessa hoitokodissa, jossa asukas saa yksilöllisen tarpeen mukaista hoitoa ja huolenpitoa vuorokauden ajasta riippumatta. Hoitokodissa tuetaan asukkaan toimintakykyä ja vuorovaikutusta sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä. Asumispalveluun sisältyvät myös ateriat, siivous- ja vaatehuolto.

Palvelualue vastaa omana toimintana tuotetuista pitkäaikaisesta ympärivuorokautisesta asumispalvelusta, lyhytaikaisesta asumispalvelusta (shl §21; ml. omaishoitajan vapaiden ajaksi järjestettävä iäkkäiden hoito) sekä arviointi- ja kuntoutusyksikön toiminnasta.

Toimintasuunnitelma

Ikäihmisten asumispalvelujen palvelualueen keskeisenä tavoitteena on palvelurakenteen keventäminen. Kunta-kohtaisissa 24/7 palvelujen peittävyyksissä on vielä isoja eroja, joita on tarpeen korjata mahdollisuuksien mukaan. Yhteisöllisen asumisen lisääntyminen vähentää osin raskaampien palvelujen tarvetta lähivuosina. Palvelualueella tulee turvata riittävä lyhytaikaishoito, joka on ensisijaisesti tarkoitettu omaishoidettavien lakisääteisten vapaiden järjestämiseen.

Taloussuunnitelma

Suomussalmen Hoitokoti Välskärin ja Paltamon Hoitokoti Jokirinteen tuodaan päätöksentekoon jatkosuunnitelmat viimeistään alkukeväästä 2024.

Henkilöstön palkkakulut muodostavat merkittävän osan ikäihmisten asumispalvelujen budjetista. Henkilöstön käyttöä tarkastellaan tiiviisti, jotta vanhuspalvelulain vaatimukset täyttyvät. Hoitopaikkavähennysten yhteydessä tarkastellaan myös henkilöstömääriä suhteessa jäljelle jääviin hoidettavien määrään. Esihenkilörakennetta tarkastellaan edelleen palvelualueen muutosten yhteydessä.

3.6.6 Toimialueen talousarvio

Taulukko 15. Ikäihmisten palveluiden toimialueen talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2025–2027

Ikäihmisten palvelut	TA 2024	KS 2023	TS 2025	TS 2026	TS 2027	KS ed.vuosi - TA suun.vuosi
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
MYYNTITUOTOT	898	946	897	897	897	48
MAKSUTUOTOT	8 543	7 951	8 349	8 349	8 349	-592
TUET JA AVUSTUKSET	11		11	11	11	-11
MUUT TOIMINTATUOTOT	1 345	1 503	1 345	1 344	1 345	158
TOIMINTATUOTOT	10 796	10 400	10 602	10 601	10 602	-396
HENKILÖSTÖKULUT	-45 871	-45 470	-43 246	-44 585	-48 342	400
PALVELUJEN OSTOT	-5 908	-5 688	-5 570	-5 742	-6 226	220
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 794	-1 724	-1 691	-1 743	-1 890	70
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 304	-6 008	-1 229	-1 267	-1 374	-4 704
TOIMINTAKULUT	-54 877	-58 890	-51 736	-53 337	-57 832	-4 013
TOIMINTAKATE	-44 081	-48 490	-41 134	-42 736	-47 230	-4 410

3.6.7 Mittarit

Taulukko 16. Ikäihmisten toimialueen mittarit

Yli 75-vuotiaiden palvelujen peittävyys	Toteuma 31.12.2022	Tavoite 31.12.2024	Tavoite 31.12.2025
Kotona asuvat	91,9	92,5	93
Säännöllinen kotihoito	19,6	18,3	17
Palvelu asuminen	0,9	>0,5	
Yhteisöllinen asuminen	-	>0,5 *	>1*
Ympärivuorokautinen palveluasuminen	8,0	7,5	6,5

*edellyttää toimintaan soveltuvia tiloja

4. Rahoitus

Valtion rahoitus taloussuunnittelukaudelle 2024–2027 on esitetty VM:n painelaskelman (10.10.2023) mukaisesti.

Vuoden 2024 arvio rahoituseristä muodostuu 1,0 milj. euron suuruisista korkotuloista ja -1,8 milj. euron suuruisista pitkäaikaisten lainojen korkomenoista. Korkotuottoja ei ole arvioitu kertyvän enää vuosina 2025–2027.

Taulukko 17. Rahoitus, talousarvio 2024

Kainuun hyvinvointialue	TA 2024	KS 2023	TS 2025	TS 2026	TS 2027	KS ed.vuosi - TA suun.vuosi
	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR	* 1 000 EUR
TOIMINTAKATE	-387 337	-386 995	-361 875	-373 972	-409 419	341
VALTIONOSUUEDET	374 345	369 203	400 000	412 000	423 000	-5 142
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-834	-2 010	-1 753	-1 688	-1 583	-1 175
VUOSIKATE	-13 825	-19 802	36 372	36 360	11 998	-5 976